

วารสาร วิชาการ

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2
เดือนเมษายน – มิถุนายน 2560

บทบรรณาธิการ

วันที่ 2 เมษายน ของทุกปี ถือเป็น “วันรักการอ่าน” เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผู้ทรงมีคุณูปการต่อวงการหนังสือและการอ่าน

วารสารวิชาการฉบับนี้จึงขอนำเสนอบทความที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ที่ให้แนวคิดในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การพัฒนารูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา และด้านบริหารจัดการเวลาเรียน โดยประเมินใน 4 ด้าน คือ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้อง สื่อ/นวัตกรรมสร้างสรรค์เพื่อสร้างสรรค์นักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ เป็นการเสนอรูปแบบสื่อ/นวัตกรรมและกระบวนการที่ครูผู้สอนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียน ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านต้องเริ่มที่บ้านสู่โรงเรียน เป็นแนวคิดการสร้างนิสัยรักการอ่านสำหรับเด็กให้เกิดผลดีต้องเริ่มต้นจากบ้าน โรงเรียน ครูผู้สอน และผู้บริหาร ต้องเป็นผู้นำการอ่านและเป็นแบบอย่างที่ดีด้วยกลวิธีต่างๆ หนังสือดีเด่นประจำปี พ.ศ. 2560 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการแนะนำหนังสือที่ชนะการประกวด 51 เรื่อง ซึ่งเป็นหนังสือที่มีคุณภาพและสารประโยชน์ที่จะช่วยส่งเสริมการอ่านและเสริมสร้างประสิทธิภาพการอ่านที่เพิ่มมากขึ้น ชุมชมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ให้แนวคิดในการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพ และการประเมินขณะเรียนรู้: กระบวนการเรียนรู้จากการประเมิน เป็นการประเมินรูปแบบหนึ่งเน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเองและประเมินเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นระยะๆ ในระหว่างการทำกิจกรรมเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงหรือแก้ไขตนเองโดยใช้วิธีการประเมินที่ให้อีกาสผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความในวารสารคงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน และขอขอบคุณที่ท่านให้ความสนใจติดตามวารสารวิชาการอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดแล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า

สารบัญ

02

การพัฒนารูปแบบการบริหารโครงการ
“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

14

สื่อ/นวัตกรรมสร้างสรรค์...
เพื่อสรรสร้างนักเรียนให้อ่านออกเขียนได้

32

ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
ต้องเริ่มที่บ้าน สู่ โรงเรียน

42

หนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2560
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

70

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
เพื่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

84

การประเมินขณะเรียนรู้ :
กระบวนการเรียนรู้จากการประเมิน

02

การพัฒนารูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายธัญญา เรืองแก้ว

การบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษารูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสังเคราะห์ เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประชุม สันทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทดลอง ใช้กับสถานศึกษากลุ่มที่ร่วมทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการใช้ แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลคือทีม core smart trainers

ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 1) ด้านนโยบาย
2) ด้านหลักสูตรในการดำเนินกิจกรรม 3) ด้านบุคลากรผู้รับผิดชอบ และ
4) ด้านงบประมาณและทรัพยากร

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนเตรียมการ
2) ขั้นตอนดำเนินการ 3) ขั้นตอนติดตามผลการดำเนินการ และ 4) ขั้นตอนประเมินผลการ
ดำเนินการ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต ประกอบด้วยผลผลิตที่เกิดขึ้นแก่
กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษา สถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการสะท้อนผล ประกอบด้วย 1) การสะท้อนผล
ในทางที่ดีหรือในแง่บวก และ 2) การสะท้อนผลในทางที่ไม่ดีหรือในแง่ลบ

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

1. ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ผลปรากฏว่า ในภาพรวมสถานศึกษากลุ่มที่ร่วมทดลองใช้ มีการเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” อยู่ในระดับมาก

2. ด้านการบริหารจัดการเวลาเรียน ผลปรากฏว่า รูปแบบการบริหารจัดการเวลาเรียนเพื่อจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสถานศึกษาที่ใช้ เป็นกลุ่มทดลองระดับประถมศึกษา 1) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของนักเรียน ครูและผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการประเมินความสำเร็จการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสถานศึกษากลุ่มที่ร่วมทดลองใช้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวม มีระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมาก

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนอผลการประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบ ตามมาตรฐาน การประเมิน โดย core smart trainers ผลปรากฏว่าทีม core smart trainers มีความเห็นต่อรูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการพัฒนารูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และการสะท้อนผลตรงกับเอกสารตีพิมพ์ของคาสต์ และ โรเซนซ์วิก (Kast and Rosenzweig, 1985, p.112) ที่กล่าวไว้ว่าระบบประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง ทรัพยากรหรือสิ่งที่จำเป็นที่ต้องนำเข้าสู่ระบบเพื่อก่อให้เกิดการทำงาน ทั้งนี้ ทรัพยากรของแต่ละระบบจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันขึ้นกับประเภทรูปแบบของระบบ 2) กระบวนการ (Process) หมายถึง การแปรสภาพปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรให้เปลี่ยนเป็นผลผลิต ทั้งนี้กระบวนการจะมีลักษณะใดขึ้นอยู่กับประเภทรูปแบบของระบบ เช่นกัน 3) ผลผลิต (Output) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของระบบ 4) ผลย้อนกลับ (Feedback) หมายถึง ส่วนที่ส่งผลกระทบต่อระบบ โดยสามารถใช้เป็นกลไกในการควบคุมการทำงานของระบบให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงข้อดีและข้อบกพร่องของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต และนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพได้ 5) สภาพแวดล้อม (Environment) หมายถึง สภาพที่อยู่แวดล้อมระบบ และลู่นันเบอร์กและออสติน (Lunenburg and Ornstein, 2008, pp. 17-20) ได้กล่าวถึงระบบการบริหารโรงเรียน ในฐานะเป็น องค์ประกอบหนึ่งในระบบสังคมมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการเปลี่ยนสภาพ (Process) ผลผลิต (Output) สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) ที่ส่งผลกระทบต่อปัจจัยนำเข้าและมีข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6, และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.70 ด้านนักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของนักเรียน สอดคล้องกับนักวิชาการ กล่าวว่า คุณภาพการจัดการศึกษาช่วยให้เด็กเติบโตเป็นพลเมืองที่ดี เป็นคนเก่ง ฉลาดและมีศักยภาพ มีความสุข (รุ่ง แก้วแดง, 2540, หน้า 21) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, หน้า 24) กล่าวว่า การลดเวลาเรียน มีเป้าหมายเพื่อให้เด็กนักเรียนไม่ต้องเครียดกับการเรียนมาก ช่วยส่งเสริมอาชีพ ช่วยเหลือนักเรียน ให้สามารถประกอบอาชีพอิสระ

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนอผลการประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบ ตามมาตรฐานการประเมิน โดย core smart trainers ผลปรากฏว่าทีม core smart trainers มีความเห็นต่อรูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นด้านความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Keeves (1988, pp. 561-565) แบ่งประเภทของรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) รูปแบบเชิงเทียบเคียง (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียง ปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปแบบ ที่สร้างความมั่นใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน โดยอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเสมือน

กับน้ำที่ไหลเข้าถัง นักเรียนที่ออกจากระบบเปรียบเสมือนกับน้ำที่ไหลออกจากถัง ดังนั้นนักเรียนที่คงอยู่ในระบบ จึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น จุดมุ่งหมายของรูปแบบก็เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงประชากรนักเรียนของโรงเรียน 2) รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้โครงสร้างทางความคิดขององค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ และใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระชับมากขึ้น แต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้คือขาดความชัดเจนไม่แน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตาม รูปแบบนี้ นิยมนำมาใช้กับการศึกษาเป็นจำนวนมาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน ฯลฯ 3) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้ นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษา 4) รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้ คือ ต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบ รูปแบบเชิงสาเหตุแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 4.1) รูปแบบระบบเชิงเส้นเดียว (Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ รูปแบบเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียว โดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ 4.2) รูปแบบเชิงสาเหตุเส้นคู่ (Non-recursive Model) คือ รูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์

เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรตัวหนึ่ง อาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงเหตุและเชิงผลพร้อมกันจึงมีทิศทางย้อนกลับได้อีกทั้ง Smith and Others (1980, p. 461) จำแนกประเภทของรูปแบบออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Models) ได้แก่ 1.1) รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลองหุ่นไล่กา และหุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า เป็นต้น 1.2) รูปแบบเหมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลองจริง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องบิน เป็นต้น แบบจำลองชนิดนี้ใกล้เคียงความจริงกว่าแบบแรก 2) รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ได้แก่ 2.1) รูปแบบข้อความ (Verbal Model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) รูปแบบนี้พบมากที่สุด เป็นการใช้ข้อความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น 2.2) รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการ และโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการพัฒนารูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำรูปแบบการบริหารโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ เพื่อให้การดำเนินโครงการตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด
2. สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมโดยแบ่งสัดส่วนการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมกิจกรรมทั้ง 4H

3. ควรจัดแบ่งเวลาหรือโอกาสให้นักเรียนนอกนอกสถานศึกษาเพื่อศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้สถานที่จริงโดยครูให้คำแนะนำ ดูแลอย่างใกล้ชิด

4. กิจกรรมเพิ่มความรู้ที่พัฒนาองค์รวมทั้ง 4H ครูต้องประเมินให้ได้ว่ากิจกรรมนั้น ๆ นักเรียนเกิดทักษะด้านการพัฒนาสมอง (HEAD) การพัฒนาจิตใจ (HEART) การพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (HAND) และการพัฒนาสุขภาพ (HEALTH)

5. สถานศึกษาควรเลือกจัดกิจกรรม 4H ที่สามารถดำเนินการได้ก่อน โดยใช้วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณน้อย และเป็นกิจกรรมที่สามารถฝึกให้เด็กคิดวิเคราะห์และฝึกสมาธิด้วย

6. ควรจัดกิจกรรมแบบย้อนกลับ (Backward design) 3 ขั้นตอนด้วย
1) การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ 2) กำหนดหลักฐานการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และ 3) การออกแบบการจัดการเรียนรู้หรือเสริมประสบการณ์

7. สถานศึกษาควรชี้แนะให้ครูกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด และกิจกรรม 4H ด้วยการเน้นสมรรถนะการคิดขั้นสูง ตลอดจนสมรรถนะในศตวรรษที่ 21

8. ในการดำเนินการขั้นต่อไปควรเพิ่มเทคนิคการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active Learning) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จากการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

เอกสารอ้างอิง

- พัชรีญากรณ์ อุ่นอ. (2559). การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ “Teach Less Learn More” ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เพื่อส่งเสริมหลักคุณธรรมและความกตัญญูของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). ภูมิวัตการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). รายงานการดำเนินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ปีการศึกษา 2558. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Kast, F.E. and Rosemzweig, J.E. (1985). **Organization and management : A systems and contingency approach (4th ed.)**. New York : McGraw-Hill.
- Keeves P.J. (1988). **Educational research, methodology and measurement : An international handbook**. Oxford : Pergamon Press.
- Lunenburg. F. C., & Ornstein, A. C. (2008). **Educational Administration : Concept and Practices**. 4th ed. USA : Cengage Learning.
- Smith, R.H. and Others. (1980). **Management : making organization performance**. New York : Free Press.

ที่มาของภาพประกอบ

- <http://www.bflybook.com>, <http://www.todayth.com/tag>
<http://www.obec.go.th/news/30606>
<http://www.obec.go.th/news/66742>
<http://www.obec.go.th/news/81182>
<http://www.wnk.ac.th/news.php>
http://www.maesotsc.ac.th/galley-detail_48989
<http://www.mcmk.obec.go.th/p/8668>

14

สื่อ/นวัตกรรมสร้างสรรค์...

เพื่อสร้างสรรค์นักเรียนให้อ่านออกเขียนได้

- ดวงใจ บุญยะภาส
นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
- ศิริพร สุวรรณศรี
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 นั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายในการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับนักเรียนโดยฐานความเชื่อที่ว่านักเรียนเป็นผู้สรรค์สร้างความรู้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจริง การจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนจึงต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย ความสนใจ และความสามารถของนักเรียนด้วยเหตุนี้สื่อ/นวัตกรรมการเรียนการสอนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้การเลือก ออกแบบ หรือพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนเป็นสำคัญ

สื่อ/นวัตกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญและประโยชน์อย่างยิ่งในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้แก่ ได้รับความสนใจของนักเรียน เป็นการทบทวนความรู้เดิม โดยช่วยให้นักเรียนได้ทบทวนสิ่งที่เรียนมาก่อนและเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ นำเสนอวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่จะสอน นำเสนอเนื้อหาใหม่ ๆ ให้กับนักเรียน เพื่อเพิ่มการจดจำเนื้อหาให้มากขึ้น สนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการขยายประสบการณ์ โดยการจำลองโลกภายนอกเข้ามาในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ใหม่ได้แม้อาจไม่ได้พบสิ่งนั้นโดยตรง กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองของนักเรียนผ่านการนำเสนอข้อมูลและการถามคำถามของนักเรียน ให้ผลป้อนกลับที่สัมพันธ์กับแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดในชั้นเรียน สร้างความคงทนในการจำและการถ่ายโยงการเรียนรู้/ความคิดที่เป็นนามธรรมไปสู่รูปธรรม และประเมินความสามารถ โดยใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือในการเสนอคำถามเพื่อประเมินนักเรียนในชั้นเรียน หรือนักเรียนสามารถส่งการนำเสนอโครงการต่าง ๆ โดยใช้สื่อการเรียนการสอนได้ (วัชรพล วิบูลยศรีน. 2556)

การนำเสนอ “สื่อ/นวัตกรรมสร้างสรรค์... เพื่อสรรค์สร้างนักเรียนให้อ่านออกเขียนได้” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอลักษณะหรือรูปแบบของสื่อ/นวัตกรรมและกระบวนการหรือขั้นตอนที่ครูผู้สอนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน ทั้งนี้สื่อ/นวัตกรรมที่สร้างขึ้นล้วนเกิดจากแนวคิดที่ว่าครูผู้สอนต้องมีข้อมูลสภาพปัญหาการอ่านการเขียนของนักเรียนและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล แล้วจึงนำมาพิจารณาเลือก ออกแบบ หรือพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมให้สอดคล้องกับนักเรียน

* บทความนี้ได้สรุปจากเนื้อหาส่วนหนึ่งของหนังสือ “ทำอย่างไรให้อ่านออกเขียนได้: สื่อ/นวัตกรรมพัฒนาการอ่านการเขียนภาษาไทยที่ประสบผลสำเร็จ”

1. สอนอย่างไร เด็กอ่านออกเขียนได้ รู้จักฟัง และพูดสื่อสารได้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เจ้าของผลงาน: นางอังคณา กาญจนเดชะ โรงเรียนวัดมงคลโคธาวาส
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนอ่านออก
เขียนได้ ฟังเป็น และพูดสื่อสารได้โดยคำนึงถึงวัยของนักเรียน และจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และเรียนรู้ได้เต็ม
ตามศักยภาพของแต่ละคน

สื่อที่ใช้ประกอบด้วย

1. แบบฝึกทักษะการอ่านเขียนสะกดคำ เพื่อฝึกอ่านเขียนสะกดคำที่ประสม
ด้วยพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกด
2. นิทานประกอบภาพ เพื่อฝึกอ่านเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยพยัญชนะ
สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกด
3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อฝึกอ่านเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยพยัญชนะ
สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกด
4. บทเรียนมัลติมีเดีย เพื่อฝึกอ่านเขียนสะกดคำ สระเปลี่ยนรูป และสระ
ลดรูป

กระบวนการ/ขั้นตอน

1. สร้างสื่อที่หลากหลาย 4 ประเภท ได้แก่ แบบฝึกทักษะการอ่านเขียน สะกดคำ นิทานประกอบภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และบทเรียนมัลติมีเดีย
2. ออกแบบการจัดการเรียนการสอนตามเป้าหมาย โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ในด้านการอ่านการเขียน การฟัง และการพูด พร้อมกำหนดสื่อ ซึ่งจะเน้นให้นักเรียนได้ฝึกทักษะจากสื่อที่หลากหลาย จนนักเรียนเกิดทักษะตามจุดประสงค์การเรียนรู้
3. ประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคลทั้ง 4 ทักษะ คือ การอ่าน การเขียน การฟัง และการพูดสื่อสาร หากนักเรียนไม่ผ่านจะมีการซ่อมเสริม ทั้งนี้จะปรับสื่อให้เข้ากับบริบทปัญหาของนักเรียนรายบุคคล

2. นิทานหน้าเดียว เดียวเดียวอ่านได้

เจ้าของผลงาน: นางบัวเพ็ญ จันทรหอม โรงเรียนบ้านอากาศหนองขอน ประชาวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3) มีลักษณะเป็นนิทานหน้าเดียว ขนาดกระดาษ ขนาดเอ 4 พับครึ่ง มีภาพประกอบ จำนวน 12 เรื่อง ได้แก่

1. สุนัขในรางหญ้า	7. ขาวนากับนกกระเรียน
2. ลาในหนังสือ	8. คนเลี้ยงแพะ
3. ไก่ได้พลอย	9. กระต่ายเพื่อนรัก
4. วัวสามตัว	10. หมากับไก่
5. คนกับลา	11. ลาตัวอ้วน
6. เทพารักษ์กับคนตัดไม้	12. มด นกเขา และน้ำใจ

กระบวนการ/ขั้นตอน

1. ให้นักเรียนอ่านนิทานตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูอ่านให้นักเรียนฟัง 1 รอบ

ขั้นที่ 2 นักเรียนอ่านพร้อมกับครู

ขั้นที่ 3 นักเรียนที่เรียนเก่ง
อ่านให้เพื่อนอ่านตาม

2 - 3 คน

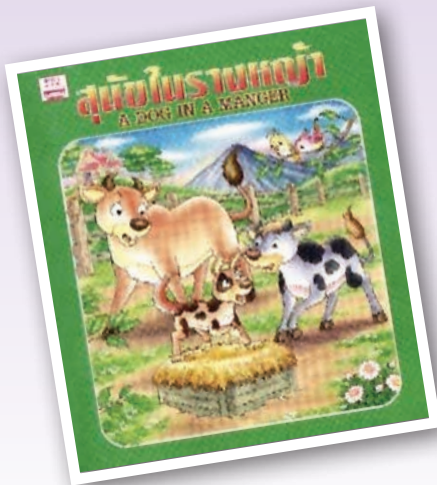
ขั้นที่ 4 แบ่งนักเรียนฝึกอ่าน
เป็นกลุ่มย่อย

ขั้นที่ 5 นักเรียนแต่ละกลุ่มลุกขึ้นอ่านพร้อมกัน

ขั้นที่ 6 นักเรียนอ่านพร้อมกันทั้งชั้น

2. ทำกิจกรรมหลังอ่าน ได้แก่ สนทนาเกี่ยวกับเรื่อง ตั้งคำถามและตอบคำถาม ลำดับเหตุการณ์ เติมคำ ข้อความที่หายไป เขียนตามคำบอก เขียนบรรยายภาพ จับคู่ภาพคำ แสดงบทบาทสมมติ และกิจกรรมอื่นๆ ที่เหมาะสม

3. การพัฒนาการอ่านและการเขียน โดยใช้สื่อแบบฝึกด้วยวิธีการสอนแบบคู่สัญญา

เจ้าของผลงาน: นางสมบัตร์ สืบศักดิ์ โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากาญจนบุรี เขต 4

เป็นกิจกรรมให้นักเรียนจับกลุ่มเป็นคู่สัญญา โดยร่วมกันทำกิจกรรมการอ่านเขียน โดยมีสื่อ คือ แบบฝึกที่วางให้นักเรียนได้เรียนรู้ช่วยเหลือกัน สื่อที่ใช้มี 5 ชุด ดังนี้

1. แบบฝึกซ่อมเสริมการเขียนสะกดคำยาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ เลือกใช้สระไอ สระเ อ ใใส่ตัวการ์นต์ การใช้บัน บรร เขียนคำจากคำที่อ่านเติมพยัญชนะที่หายไป ผสมใหม่ให้เป็นคำ รู้ความหมายเขียนให้ถูก เติมให้ครบพบคำควบกล้ำ ใส่เครื่องหมายแก้ไขให้ถูก ดูภาพทราบคำ
2. ชุดเกมตัวสะกดไม่ตรงมาตรา
3. ชุดคำพ้องพาเพลิน
4. ชุดคำอ่านพับกระดาษหกเหลี่ยม
5. ชุดส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการคิด

- กระบวนการ/ขั้นตอน** ใช้สื่อแบบฝึกด้วยวิธีการสอนแบบคู่สัญญา
- 8 ขั้นตอน
- ขั้นที่ 1 หามิตรชิดใกล้ (นักเรียนจับคู่กัน)
 - ขั้นที่ 2 จุดประกายความคิด (ครูอธิบายวิธีการทำกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจ)
 - ขั้นที่ 3 หาความรู้ที่ถูกต้อง (ครูจัดมุมหนังสือเป็นคลังความรู้ให้นักเรียนค้นหา)
 - ขั้นที่ 4 สรุปความรู้ที่ถูกต้อง (นักเรียนสรุปความรู้จากการค้นหา)
 - ขั้นที่ 5 นำความรู้มาปฏิบัติ (นำความรู้ที่สรุปนำเสนอหน้าชั้นเรียนทุกกลุ่ม)
 - ขั้นที่ 6 สร้างงานใหม่ถูกใจกว่าเก่า (ปรับปรุงเพิ่มเติมผลงานให้ดีกว่าเดิม)
 - ขั้นที่ 7 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (นำงานมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอีกครั้ง)
 - ขั้นที่ 8 นำผลงานมาแสดง (นำเสนอผลงานที่ป้ายนิเทศ หรือในวาระสำคัญของโรงเรียน)

4. ชุดฝึกเสริมทักษะการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด แม่กบ

เจ้าของผลงาน: นางกฤษณา ลิ้มมณีธร โรงเรียนบ้านกำแพงเพชร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

เป็นเอกสารชุดฝึก เพื่อแก้ปัญหาคำอ่านเขียนคำที่มีตัวสะกดแม่กบ แต่ละแบบฝึก ประกอบด้วย คำพื้นฐานมาตราแม่ กบ ประมาณ 5 - 10 คำ ได้แก่ ชุดฝึกที่ 1 คำที่สะกดตรงตามมาตราแม่กบ ชุดฝึกที่ 2 คำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราแม่กบ และชุดฝึกที่ 3 สนุกกับคำมาตราแม่กบ

กระบวนการ/ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 รู้คำ ครูนำบัตรคำ หรือเกม หรือเพลง มาจัดกิจกรรมกับนักเรียน เริ่มจากการอ่าน การเล่น และกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 2 จำความหมาย ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนเล่นเกมจับคู่หาความหมาย และฝึกอ่านคำและความหมาย

ขั้นที่ 3 เติมเต็มประโยค จากขั้นที่ ๒ นักเรียนนำคำมาเรียงเป็นข้อความ และวิเคราะห์ข้อความให้ได้ความหมาย

ขั้นที่ 4 จากคำสู่ประโยค จากคำที่นำมาเรียงเป็นข้อความ ให้นักเรียน นำข้อความเหล่านั้นมาแต่งเป็นประโยค ได้แก่ ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ และประโยคคำถาม โดยครูให้ความรู้ในหลักการแต่งประโยคเหล่านั้น

ขั้นที่ 5 เขียนเรื่องตามจินตนาการ จากขั้นที่ ๔ นำประโยคหลากหลาย มาเรียบเรียงเป็นเรื่องราวตามจินตนาการ

5. แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียน เรื่อง มาตราตัวสะกดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เจ้าของผลงาน: นายประสพ แก้วหอม โรงเรียนพระจันทร์ศรีสุข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

เป็นชุดแบบฝึก ประกอบด้วย แบบฝึกมาตราตัวสะกด แม่กง แม่กม แม่เกย แม่เกอว แม่กก แม่กด แม่กนและแม่กบ

กระบวนการ/ขั้นตอน

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ทดสอบก่อนเรียน

1.2 นำเข้าสู่บทเรียนด้วยเพลงมาตราตัวสะกด ปริศนาคำทายมาตราตัวสะกด

1.3 นักเรียนศึกษาและทำกิจกรรมในแบบฝึก โดยมีครูเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือเพิ่มเติม

1.4 สรุปบทเรียน

1.5 ทดสอบหลังเรียน และประเมินผล ทั้งนี้มีการแจ้งผลการประเมินให้นักเรียนทราบทุกครั้ง

2. ครูประมวลผลการเรียนรู้ของนักเรียน แล้วสรุปผลเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาให้อ่านออกเขียนได้ต่อไป

6. หนังสือส่งเสริมการอ่านแบบสามมิติ สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่าน การเขียนภาษาไทย

เจ้าของผลงาน: นางเพลิน สุขรัตน์ โรงเรียนบ้านแม่กวัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

เป็นหนังสือเล่มเล็กขนาดเอ 5 จัดทำเป็นรูปกลีบดอกไม้และแบบสามมิติ เพื่อส่งเสริมการอ่านและแก้ไขปัญหาการอ่านการเขียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 2 - 6

กระบวนการ/ขั้นตอน

1. สสำรวจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 6 เป็นรายบุคคล เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่าน และการเขียน โดยใช้แบบประเมินการอ่านและการเขียน

2. ประชุมคณะครูเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา วิเคราะห์เนื้อหาและคำที่มีปัญหาในการอ่านและการเขียนมากที่สุด

3. ดำเนินการจัดทำสื่อ/นวัตกรรมเพื่อใช้แก้ปัญหา โดยการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านแบบสามมิติ เช่น คำพ้องเสียง คำพ้องรูป คำอักษรนำ คำไวพจน์ มาตราตัวสะกด ๙ แม่ กลุ่มตัวอักษร คำสุภาพ คำราชาศัพท์ เป็นต้น

4. จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านการเขียน เพื่อศึกษาความก้าวหน้าด้านการอ่านการเขียนของนักเรียน

5. นำหนังสือส่งเสริมการอ่านแบบสามมิติไปใช้ฝึกอ่านให้กับนักเรียนในช่วงเวลา 15.00 - 16.00 น. ทุกวัน โดยใช้กิจกรรมพี่สอนน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยฝึกอ่านเขียน

6. นำคำจากหนังสือส่งเสริมการอ่านแบบสามมิติ มาให้นักเรียนฝึกเขียน เริ่มจากง่ายไปหายากโดยใช้กิจกรรมพี่สอนน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน

7. ตรวจสอบปัญหาด้านการอ่านการเขียนของนักเรียนอีกครั้งด้วยการ ประเมินคำที่นักเรียนยังมีปัญหา แล้วดำเนินการสร้างสื่อขึ้นมาฝึกให้นักเรียนต่อไป

8. ทดสอบหลังเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านการเขียน แล้วนำมาเปรียบเทียบความก้าวหน้าด้านการอ่านการเขียนของนักเรียน

7. หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด คุณธรรมพื้นฐาน 12 ประการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เจ้าของผลงาน: นางทองสุข ไสแจ่ม โรงเรียนบ้านโคกบุ (บอนประชารัฐ บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม มีเนื้อหาประกอบภาพ จำนวน 9 เล่ม ได้แก่ 1) ครอบครัวน้องแบ่ง 2) น้อมนำพอเพียง 3) คนดีชื่อสัตย์ 4) เครื่องครัววินัย 5) สุภาพงามมารยาท 6) สะอาดปลอดภัย 7) ร่วมใจสามัคคี 8) มีน้ำใจ ไม่อับจน และ 9) กตัญญูคือคนดี

กระบวนการ/ขั้นตอน

1. คัดเลือกนักเรียนที่มีปัญหาการอ่าน เช่น อ่านจับใจความไม่ได้ อ่านซ้ำ หรือนักเรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไม่เป็นที่น่าพอใจ

2. ให้นักเรียนอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม คนละ 1 เล่ม โดยก่อนอ่านให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3. เมื่ออ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมจบเล่มให้ทำกิจกรรมท้ายเล่ม เขียนตอบตามความเข้าใจ และทำแบบทดสอบหลังเรียนเล่มที่อ่าน

4. นักเรียนอ่านเล่มอื่น ๆ ต่อ ทำกิจกรรมเหมือนข้อ 3 จนครบ ทั้ง 9 เล่ม

5. ครูตรวจสอบดูพัฒนาการด้านการอ่าน ความเข้าใจการอ่านและนิสัยการอ่าน จากการทำกิจกรรมทั้ง 9 เล่ม หากยังไม่น่าพึงพอใจให้ทำการซ่อมเสริมนักเรียนคนนั้น

8. หนังสือส่งเสริมการอ่าน “เด็กดี”

เจ้าของผลงาน: นางประยงค์ ประดับสุข ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเทนมีย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง “เด็กดี” เขียนเป็นบทร้อยกรอง “กาพย์ยานี 11” มีภาพประกอบเน้นพัฒนาทักษะด้านการอ่านการเขียนคำที่มีอักษรควบกล้ำ สอดแทรกคุณธรรมและวิถีชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนท้ายของแต่ละเล่มมีกิจกรรมท้ายเล่ม ประกอบด้วย กิจกรรมตอบคำถาม หาความหมายของคำ และสรุปเรื่องจากการอ่าน และมีแบบฝึกทักษะประกอบ ได้แก่

1. การนับถือศาสนา	6. การรักการทำงาน
2. การมีสัจจะ	7. การศึกษา
3. การเชื่อฟังพ่อแม่ ครูอาจารย์	8. ความประหยัด
4. การมีวาจาสุภาพ	9. การมีน้ำใจนักกีฬา
5. ความกตัญญู	10. การรักษาสมบัติชาติ

กระบวนการ/ขั้นตอน

1. ให้นักเรียนอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน “เด็กดี” ที่ละเล่ม สันทนาถามตอบจากเรื่อง และทำกิจกรรมหลังการอ่านเพื่อสร้างความเข้าใจเรื่อง
2. ให้นักเรียนเรียนรู้หลักเกณฑ์การอ่านการเขียนคำที่มีอักษรควบกล้ำ ร ล ว และอักษรควบไม่แท้ในแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านการเขียนคำที่มีอักษรควบกล้ำ นักเรียนค้นหาคำที่มีอักษรควบกล้ำ ร ล ว และอักษรควบไม่แท้
3. ทำกิจกรรมท้ายเล่ม ๓ กิจกรรม คือ ตอบคำถาม หาความหมายของคำ และสรุปเรื่องจากการอ่าน
4. ทำแบบฝึกเสริมทักษะ ซึ่งมีกิจกรรมการอ่านการเขียน การแต่งประโยค การเขียนคำใหม่ การหาความหมายของคำ การแต่งเรื่องจากคำควบกล้ำ เป็นต้น

9. อ่านเล่นๆ ก็เป็นเรื่อง

เจ้าของผลงาน: นางจำเริญสุข ขาวงาม โรงเรียนบ้านช่างปี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

เป็นแบบฝึกทักษะส่งเสริมการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเนื้อเรื่องนำมาจากนิทานสารคดี และบทความต่าง ๆ แล้วนำมาประยุกต์ให้เหมาะกับวัยของผู้เรียนด้วยการปรับตัวอักษร และมีรูปภาพให้น่าสนใจ น่าอ่าน มีจำนวน 8 เรื่อง คือ 1) กระต่ายป่า 2) หมูป่า 3) ลอดช่องสิงคโปร์ 4) ตะลิงปลิง 5) ทานกั้นนกกระเรียน 6) ลูกขึ้นแคะ 7) อย่าเข้าใจฉันผิด“ขนมจีน” และ 8) ส้ม และท้ายเรื่องจะมีใบงานให้นักเรียนทำกิจกรรม

กระบวนการ/ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 อ่านเนื้อเรื่อง (ครูกระตุ้นนักเรียนให้สนใจเรื่องน่านักเรียนอ่านเรื่อง และนักเรียนอ่านเอง)

ขั้นที่ 2 ระดมความคิด (ครูใช้คำถามนำ โดยเน้นคำถามที่ใช้กลยุทธ์การอ่านตามแนวการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ PISA)

ขั้นที่ 3 ตั้งคำถามและหาคำตอบ (นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถาม)

ขั้นที่ 4 หาใจความสำคัญของเรื่อง (ครูให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่องที่ละย่อหน้า ใช้ปากกาเน้นคำหรือวงกลมหรือขีดเส้นใต้)

ขั้นที่ 5 เขียนสรุปใจความสำคัญ โดยการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Mapping)

ขั้นที่ 6 ประเมินผล และให้นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน และนำผลงานติดไว้ที่ป้ายนิเทศ

เอกสารอ้างอิง

วัชรพล วิบูลยศรีน. (2556). **นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้การสอนภาษาไทย**.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). **ทำอย่างไรให้อ่านออกเขียนได้**:

สื่อ/นวัตกรรมพัฒนาการอ่านการเขียนภาษาไทยที่ประสบผลสำเร็จ.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

32

ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ต้องเริ่มที่บ้าน สู่ โรงเรียน

- รองศาสตราจารย์กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์
ข้าราชการบำนาญ

ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านต้องเริ่มที่บ้าน

การสร้างนิสัยรักการอ่านสำหรับเด็กนั้นต้องเริ่มต้นที่บ้าน เด็กๆ ทุกคนจะมีนิสัยรักการอ่านหากพ่อแม่และผู้ใหญ่ในบ้านช่วยกันส่งเสริมตั้งแต่ลูกหลานเป็นเด็กเล็กๆ ดังที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล่าถึงสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ 9 ไว้ในพระราชนิพนธ์เรื่อง “แม่” ความว่า

...พอค่ำลงเราก็ตื่นมารับประทานอาหาร ตอนอาหารนี้ถ้าว่างพระราชกิจสมเด็จพระแม่ก็จะอยู่ด้วย ประการแรกท่านจะได้ดูว่ารับประทานอาหารพอหรือไม่ ประการที่สองดูมารยาทโต๊ะและประการที่สามเป็นข้อที่พี่น้องทุกคนรวมทั้งพี่เลี้ยงชอบที่สุดคือ ท่านจะเลือกหนังสือดี ๆ สนุก ๆ มาเล่าให้ฟัง หนังสือที่ท่านเอามาเล่าบางทีก็เป็นนิทานธรรมดาๆ หรือนิทานเรื่องชาดกในพุทธศาสนา บางทีก็เป็นหนังสือประวัติศาสตร์ ประวัติบุคคลและความรู้รอบตัวอื่น ๆ

ที่มาภาพ <http://www.mamypoko.com/th/th/mamatips/newmamatips>

บางครั้งก็เป็นข่าวจากหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์...หนังสือธรรมดา ๆ ที่น่าเบื่อ
ที่สุดในโลก พอสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสนุกตื่นเต้นมีรสชาติขึ้นมาทันที ท่านจะเน้น
ระเบียบสื ทยิบยกจับความที่น่าสนใจขึ้นมาเล่า (ทูลหม่อมพ่อยังโปรดฟัง) ...

นอกจากนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล่า
เรื่อง สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการ
ค้นคว้าแก่ พระราชโอรส พระราชธิดา และพระราชนัดดาไว้ในหนังสือ **“รัตนพินิจ
นิติการศึกษา”** หน้า 66 และ หน้า 73 - 74 ความว่า

...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเล่าว่าถวายเอกสารอะไรไป ทั้งที่อายุ
เก้าสิบกว่าแล้วยังทรงอ่านทุกเรื่อง แล้วอย่างตอนข้าพเจ้าเป็นเด็ก ๆ ไปเฝ้า มีพี่ที่
ตอนนั้นรับราชการอยู่ต่างประเทศส่งผลไม้ฝรั่งมา ไปเฝ้า ท่านก็ถามว่ารู้จัก
ไหม ทูลท่านว่าไม่รู้จัก ลูกอะไรก็ไม่ทราบ ท่านก็บอกให้ชิม ชิมแล้วท่านก็ไปค้น
Encyclopedia อ่านแล้วอธิบาย

หรือว่าย้อนไปตอนเด็กๆกำลังทำการบ้านเรื่องเมฆชนิดต่าง ๆ ที่ต้องเรียน
ในวิชาภูมิศาสตร์ ก็นั่งดู แล้วท่องไปบ่นไป ไม่ใช่บ่นแบบดี ๆ บ่นแบบชนิดคงไม่ดี
กระมัง เพราะชื่อของก้อนเมฆจำยาก ท่านพาไปที่สารานุกรม Britannica เอามาชี้
อธิบายเพิ่มเติมให้ คือต้องค้นคว้าเพิ่มเติม แม้เมื่อท่านมีพระชนม์สูงแล้ว ธรรมดา
เขาว่าคนสูงอายุไม่อยากรู้อยากเห็น ท่านก็ยังอยากรู้อยากเห็น เป็นเครื่องที่ช่วย
นำชีวิตขึ้นมา เพราะฉะนั้นถ้าเราสอนเด็กให้มีความใฝ่รู้ทางวิชาการ ก็คงจะ
อายุยืน ชีวิตมีความสุข...

นอกจากนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล่าเรื่องความเป็นมาของ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนไว้ว่า

...สืบเนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเล่าพระราชทานเกี่ยวกับ สมเด็จพระย่า ท่านสอนให้รู้จักการค้นคว้า และท่านเองก็ค้นคว้าด้วย สมเด็จพระย่าเล่าว่า เมื่อลูกอยากรู้อะไร ก็พยายามที่จะป้อนให้ จึงไปซื้อสารานุกรมมา ได้ค้นคว้า ทั้งครอบครัว...

สมเด็จพระจักรพรรดินี มิกิโกะ แห่งประเทศญี่ปุ่น ทรงเล่าไว้ในหนังสือเรื่อง “สร้างสะพาน ความทรงจำจากการอ่านในวัยเด็ก” หน้า 6 - 10 ทรงเล่าเรื่องที่ครอบครัวและพระบิดาของพระองค์ที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่ลูก ๆ หลาน ๆ แม้จะเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ความว่า

...ตอนนั้น ฉันอายุสักเท่าไรนะ แม่ ตา ลุงและน้า อ่านหนังสือและเล่านิทานให้ฉันฟัง จนถึงประมาณประถมสอง เพราะฉะนั้น คิดว่าฉันคงอยู่ในระหว่างอายุสี่ขวบถึงเจ็ดขวบ...สงครามเริ่มเมื่อฉันเข้าโรงเรียนประถม ในปีโชวะที่ 16 คริส 6 คักราช 1941 (พ.ศ.2484) พอถึงตอนที่ฉันขึ้นชั้นประถมปีที่สี่ สถานการณ์ก็เลวร้ายลง พวกนักเรียนต่างพากันไปฟังปาฐาภิวัตน์... สมัยนั้นนอกจากตำราเรียนแล้วฉันไม่ค่อยมีหนังสืออ่าน เวลาพ่อเอาหนังสือมาฝากจากโตเกียว ฉันจึงดีใจเหลือเกิน เนื่องจากมีหนังสือเพียงไม่กี่เล่ม ฉันจึงบรรจงอ่านด้วยความเสียดาย...หนังสือเทพนิยายและตำนานที่พ่อให้สอนฉันว่านอกจากครอบครัวจะมีบรรพบุรุษแล้ว ชนชาติเรายังมีบรรพบุรุษร่วมกันด้วย โดยนัยนี้ หนังสือช่วยให้ฉันมีรากเหง้าของตนเอง บางครั้งหนังสือก็ช่วยให้เด็กมีรากฐานของความมั่นคงทางจิตใจ บางครั้งหนังสือช่วยให้เด็กมีปีกบินไปไหนก็ได้...

เมื่อสมเด็จพระจักรพรรดินีมิจิโกะ แห่งประเทศญี่ปุ่นทรงมีพระราชโอรส พระราชธิดา และพระองค์ทรงเล่าไว้ในหนังสือเรื่อง สร้างสะพาน ความทรงจำจากการอ่านในวัยเด็ก หน้า 3 ความว่า

...เมื่อแต่งงานแล้ว ฉันโชคดีที่มีลูกสามคน จึงได้ความสุขจากการอ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กที่เคยชอบอ่านอีกครั้งกับลูกๆ พร้อมกันนั้นก็รู้สึกดีใจที่ได้รู้จักวรรณกรรมสำหรับเด็กในยุคใหม่ นับว่าโชคดีจริง ๆ...

อาจจะมีคำถามว่า การสร้างนิสัยรักการอ่านสำหรับเด็ก ควรเริ่มต้นเมื่อใด เมม ฟ็อกซ์ ได้สรุปผลงานวิจัยด้านการอ่านไว้ในหนังสือ “มหัศจรรย์แห่งการอ่าน” สรุปไว้ว่า

...การสร้างนิสัยรักการอ่านควรเริ่มทันทีที่ลูกเกิด เธอเล่าว่าได้เริ่มสร้างนิสัยรักการอ่านเมื่อลูกอายุได้สิบเดือน แต่เธอบอกว่าเสียเวลาเวลาสิบเดือนที่ผ่านไป เพราะลูกของลูกศิษย์ที่เรียนปริญญาโทกับเธอ เริ่มสร้างนิสัยรักการอ่านให้ลูกทันทีที่ลูกเกิด ผลก็คือลูกของลูกศิษย์เป็นเด็กที่ฉลาดกว่าลูกของเธอ...

ปัจจุบันเป็นยุคของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผู้คนติดโทรศัพท์มือถือ และโซเชียลมีเดีย พ่อแม่ส่วนหนึ่งหิбыื่นสื่อทันสมัยให้ลูกๆ ตั้งแต่ยังเป็นเด็ก หรือเปิดทีวีให้ลูกหลานดูตลอดเวลา เพราะให้สื่อเหล่านี้แล้วลูกจะอยู่นิ่งๆ ไม่ซน จดจ่อ แต่สื่อ เกมต่าง ๆ ในโทรศัพท์มือถือ แต่นั่นคือการส่งผลเสียต่อลูก ดังที่ นายแพทย์ วินิต พัวประดิษฐ์ คณะบดีคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดีมหาวิทยาลัยมหิดล เปิดเผยว่า จากงานวิจัยพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของมหิดล พบว่า “เด็กในช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่เหมาะสมในการใช้หนังสือเพื่อพัฒนาสมอง ไม่ใช่ใช้เครื่องมืออื่นไม่ว่าจะเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือแท็บเล็ต”

ส่วนนายแบร์รี ชัคเคอร์แมน ผู้เชี่ยวชาญด้านกุมารแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบอสตัน สหรัฐอเมริกา กล่าวว่า “เด็กได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มอัตราในช่วง 5 - 7 ปีแรกและเริ่มมีความสามารถในการมองเห็นและตอบสนองได้ดี พ่อแม่จึงควรอ่านหนังสือและชี้ชวนให้ลูกดูรูปจากหนังสือแทนที่จะให้ลูกดูโทรทัศน์”

ส่วนบิลล์ เกตส์ กล่าวไว้ในหนังสือ “บิลล์ เกตต์ เจ้าพ่อไมโครซอฟต์” หน้า 68 ความว่า

...แม้บิลล์จะมองอินเทอร์เน็ตว่าเป็นแหล่งการศึกษาที่ทรงพลัง แต่เขายังเห็นคุณค่าของหนังสือ ต้องย้อนไปถึงประสบการณ์ในปฐมวัยของเรา ทั้งเมลินดา และผมล้วนเติบโตท่ามกลางห้องสมุดชุมชน บิลล์เล่า ตอนเด็กๆ ผมชอบไปยืมหนังสืออ่าน เขายืนยันว่าห้องสมุดต้องไม่ละทิ้งการสะสมหนังสือเพียงเพราะว่าเขามีคอมพิวเตอร์ ถึงแม้บ้านผมจะมีเทคโนโลยีมากมาย และมันทำให้ห้องสมุดสามารถเชื่อมกับเทคโนโลยีได้ แต่ถ้าคุณอยากทำอะไรดีๆ ให้เด็กๆ สิ่งสำคัญที่สุดที่คุณจะทำให้คือการสร้างนิสัยรักการอ่าน และทำให้พวกเขาหมั่นไปพลิกดูและยืมหนังสือจากห้องสมุด ผมเริ่มทำอย่างนี้กับลูกสาวผมแล้ว บิลล์กล่าว...

พ่อแม่ และผู้ปกครองปัจจุบัน ส่วนหนึ่งมักจะซื้อของเล่น เกม ของกิน ของใช้ให้บุตรหลานแต่มักจะไม่ใช่หนังสือนิทานภาพให้บุตรหลานด้วยคิดว่าไม่จำเป็น มักจะเน้นให้อ่านแบบเรียนและเน้นให้อ่านหนังสือเพื่อการสอบเท่านั้น ที่จริงแล้วการสร้างนิสัยรักการอ่านหนังสือต้องให้เด็กมีความสุข สนุกกับการอ่านเสียก่อน เพราะหนังสือนิทานภาพที่ดีสำหรับเด็ก จะสอดแทรกความรู้ คุณธรรม ภาษาที่สละสลวย มีภาพที่เป็นศิลปะดึงดูดงาม เด็กจะตั้งใจที่จะอ่านหนังสือจนมีนิสัยรักการอ่านในที่สุด ดังเช่น นางโซเนีย คาร์สัน คุณแม่เลี้ยงเดี่ยว จากหนังสือเรื่อง “สองมือแห่งศรัทธา” ที่ต้องเลี้ยงลูกชายสองคนวัย 8 และ 11 ปี เพียงลำพัง เธอทำงานเป็นคนรับใช้ที่บ้านคนมีฐานะสามบ้าน คุณครูแจ้งว่าผลการเรียนของลูกชาย

ทั้งสองว่าแย่มาก เพราะหลังจากเลิกเรียน กลับถึงบ้านลูกชายจะดูแต่โทรทัศน์ วันหนึ่งคุณแม่สั่งห้ามดูโทรทัศน์ และให้อ่านหนังสือบันเทิงคดี พร้อมเขียนรายงานสรุปส่งแม่สัปดาห์ละสองเล่ม ด้วยความยากจนไม่มีเงินซื้อหนังสือ นางโซเนีย จึงไปส่งลูกที่ห้องสมุดประชาชนใกล้บ้าน จนในที่สุดลูกชายทั้งสองรักการอ่าน เขียนสรุปเรื่องที่อ่านส่งแม่ด้วย

หนึ่งปีผ่านไปผลการเรียนของเด็กชายทั้งสองดีขึ้นตามลำดับ.. ที่น่าทึ่งอย่างยิ่งคือ หนึ่งปีให้หลังลูก ๆ เพิ่งรู้ว่าแม่เป็นผู้ที่อ่านไม่ออกแม้แต่รายงานที่เขียนส่งแม่ (ต่อมาแม่ก็ไปเรียนหนังสือจนอ่านออกเขียนได้) เพราะแม่รู้ว่าการอ่านออก และเขียนสรุปผลจากการอ่านได้ จึงจะเข้าใจและได้รับความรู้ ส่งผลให้มินิส์รักการอ่าน รักการค้นคว้าด้วย ผลจากการส่งเสริม และสร้างนิสัยรักการอ่าน ทำให้ลูกชายคนโตเป็นวิศวกร และลูกชายคนเล็กคือ นายแพทย์เบนจามิน คาร์สัน หัวหน้าภาควิชากุมารศาสตร์ลยกรรมประสาทศัลยศาสตร์ ของคณะแพทยมหาวิทยาลัยจอห์นส์ ฮอปกินส์ สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีชื่อเสียงดังไปทั่วโลก นายแพทย์เบนจามิน คาร์สัน กล่าวว่าที่ตนและพี่ชายประสบความสำเร็จในชีวิต มีนิสัยรักการอ่าน รักการค้นคว้า เพราะแม่สั่งให้ปิดโทรทัศน์และพาไปห้องสมุดนั่นเอง

ดังนั้นพ่อแม่และผู้ปกครองควรจัดสรรเงินซื้อหนังสือให้ลูกบ้าง แต่ถ้าไม่สามารถซื้อให้ได้ควรพาลูก ๆ ไปห้องสมุด เพื่อให้ลูก ๆ มีโอกาสได้รู้จักหนังสือนิทานภาพดี ๆ และพ่อแม่ ผู้ปกครองควรจะเล่านิทาน อ่านหนังสือให้ลูกหลานฟังเป็นประจำตั้งแต่ลูกหลานยังอยู่ในวัยทารก ดังที่ สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน กล่าวว่า **“การรักการอ่านหนังสือของเด็กไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ จำเป็นต้องอาศัยการปลูกฝัง กระตุ้นอย่างต่อเนื่อง โดยต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก ยิ่งเล็กยิ่งดี และพ่อแม่จะต้องเป็นผู้เพาะพันธุ์เมล็ดการอ่านให้ค่อย ๆ เติบโตเป็นต้นไม้ใหญ่ในใจลูก”** (สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน บรรณาธิการนิตยสารสำหรับแม่และเด็ก นักเขียนคอลัมน์นิสต์ และนักจัดรายการวิทยุด้านแม่และเด็ก)

การส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน

เมื่อเด็กๆเติบโตจนเข้าโรงเรียนได้แล้ว นอกจากการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว ควรจะสอดแทรก และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนทุกช่วงชั้น ที่สำคัญคือคุณครูผู้สอนต้องเป็นนักอ่าน นักแนะนำหนังสือดีๆ สำหรับนักเรียน อีกทั้งโรงเรียนต้องมีห้องสมุดและมุมอ่านหนังสือสำหรับนักเรียนด้วย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์ในหนังสือ “รัตนพิณิจ นิเทศการศึกษา” หน้า 100 และหน้า 103 เรื่องการศึกษาที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ความเป็น

...การศึกษาที่ให้นักเรียนหรือเด็กเป็นศูนย์กลางนี้เป็นสิ่งที่สอนมานานแล้ว ตอนข้าพเจ้าเด็ก ๆ ก็เคยได้รับการศึกษาแบบนี้ คือครูเอาใจใส่ส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ ด้วยการใช้ สุ จิ ปุ ลิ...ที่สำคัญและควรเน้นกันคือ ต้องส่งเสริมนักเรียนเรื่องการค้นคว้าหาความรู้...

...และเมื่อเรียนแล้วจะต้องสามารถที่จะอธิบายความรู้ที่ตนได้รับมาแล้ว รวบรวมความคิด เขียนให้ครูอาจารย์หรือผู้อื่นทราบได้..

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต้องเลือกให้เหมาะกับวัยและช่วงชั้นของนักเรียน ได้แก่ การเล่นเกม อ่านหนังสือให้นักเรียนปฐมวัยและนักเรียนช่วงชั้นที่หนึ่งฟัง สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่สอง สาม สี่ จะต้องจัดกิจกรรมที่หลากหลายขึ้น ได้แก่ การอ่านหนังสือให้ฟัง การเล่าเรื่องจากหนังสือ การอภิปราย และได้ว่าที่จากหนังสือ การแสดงบทบาทสมมติ การอ่านผ่านละคร การทำจัดบรรณนิทัศน์ แนะนำหนังสือ เกมการอ่านแบบต่าง ๆ ฯลฯ

นอกจากนี้การอ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นทางหนึ่งที่จะสร้างนิสัยรักการอ่าน เด็กจะเรียนดีขึ้น สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน สามารถสรุปและเขียนถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้ทราบด้วย ดังที่ Thomas P.O’neill **พลิกโรงเรียน มัธยมที่แย่ที่สุดในรัฐบอสตัน ให้เป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จแห่งหนึ่ง**

ด้วยการให้ ครูทุกคน ทุกชั้น ทุกเช้า อ่านหนังสือให้เด็ก ๆ ฟัง 10 นาที
ในคาบแรก และให้ทุกคนอ่านเอง 10 นาทีก่อนกลับบ้าน

ดังนั้นการสร้างนิสัยรักการอ่านสำหรับเด็กให้ได้ผลดีนั้น ต้องเริ่มที่บ้าน
สู่ โรงเรียน คุณครูและผู้บริหารต้องมีนิสัยรักการอ่าน เป็นผู้นำ เป็นแบบอย่างที่ดี
ให้นักเรียนเห็น โดยใช้กลวิธีต่างๆดังกล่าวข้างต้น อีกทั้งจะต้องมีหนังสือดีที่เหมาะสม
สำหรับเด็กในราคาถูกลง รัฐบาลต้องส่งเสริม สนับสนุนให้จัดตั้งห้องสมุดในสถาบัน
การศึกษา และห้องสมุดประชาชนในทุกตำบล อำเภอ จึงจะสามารถสร้างนิสัยรัก
การอ่าน รักการค้นคว้าให้คนไทยอย่างถาวรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ และคนอื่นๆ. (2550). **คู่มือพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยหนังสือ**.
กรุงเทพฯ : มูลนิธิซิเมนต์ไทย.
- ฉานน์ เอ็ม.เลสซิงส์กี. (2549). **บิลล์ เกตส์ เจ้าพ่อไมโครซอฟต์**. แปลโดย
วิภาดา กิตติโกวิท. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สันสกฤต.
- เบนจามิน คาร์สัน. (2559). **สองมือแห่งศรัทธา ชีวิตแพทย์ผู้สร้างแรงบันดาลใจ**.
แปลโดย วิภาดา กิตติโกวิท. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มูลนิธิหนังสือ
เพื่อสังคม.
- ฟ็อก, เมม. (2549). **มหัศจรรย์แห่งการอ่าน**. แปลโดย รวิวาร โฉมเฉลา.
กรุงเทพฯ : อัมรินทร์.
- วิทยากร เชียงกุล และคนอื่นๆ. (2556). **101 หนังสือดีเพื่อพัฒนาเด็กและ
เยาวชน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการ
เรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- สกุณี ญัฐพลวัฒน์. อื่นๆ. (2556). **ชวนน้องอ่านผ่าน 100 หนังสือดี**.
กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- สมเด็จพระจักรพรรดินีมิชิโกะ แห่งประเทศญี่ปุ่น. (2547). **สร้างสะพาน
ความทรงจำจากการอ่านในวัยเด็ก**. แปลโดยพรอนงค์ นิยมคำ ไชริควา.
กรุงเทพฯ : มูลนิธิไดโด้ไลฟ์.
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2544). **รัตนพิณิจ นิเทศการศึกษา
รวมปาฐกถาด้านการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา.

42

หนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
นางสาวนวกรณ์ ชังบุद्धา
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมวิทยบริการ

หนังสือ เป็นปัจจัยและเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเจริญให้แก่สังคม

และบุคคล รวมทั้งยังเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีทั้งกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังพระราชดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเปิดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 45 และสัปดาห์หนังสือนานาชาติ ครั้งที่ 15 เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร

“...แม้การอ่านจะพัฒนามาจนถึงขั้นอ่านได้จากอุปกรณ์สื่อสาร เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ แต่ยังมีคนอีกมากที่นิยมอ่านหนังสือเล่มที่ใหรสชาติและความรู้สึกของการอ่านอย่างแท้จริง ในปัจจุบันหนังสือดีมีให้เลือกอย่างหลากหลาย ทั้งที่ให้ความรู้ที่ช่วยเสริมสร้างความคิด จินตนาการ และแรงบันดาลใจ ที่ช่วยกล่อมเกลাজิตใจ หรือที่ให้ความรื่นรมย์ใจ สำหรับผู้ต้องการศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ อย่างละเอียดลุ่มลึก ก็มีหนังสือที่เป็นตำรับตำราให้เลือกสรรสืบค้น หนังสือจึงยังเป็นของมีค่า เป็นที่ต้องใจนักอ่านมาตลอด ตั้งแต่เริ่มแรกที่มีหนังสือเกิดขึ้น...”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญหนังสือว่าเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีคุณค่า ในการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพประชากรในวัยเรียนให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน อันจะนำไปสู่การมีนิสัยรักการอ่าน โดยการส่งเสริมสนับสนุนโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับหนังสือและการอ่าน โครงการที่มีดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องทุกปีจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ การประกวดหนังสือดีเด่น ที่วงการนักอ่านและนักเขียนรู้จักและยอมรับว่าหนังสือที่ได้รับรางวัลเป็นหนังสือดีมีคุณค่าควรแก่การอ่าน และหนังสือบางเรื่องยังได้รับการคัดสรรให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลา สำหรับนักเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะช่วยส่งเสริมการอ่านของนักเรียนให้มีนิสัยรักการอ่าน และเสริมสร้างประสิทธิภาพการอ่านเพิ่มมากขึ้น

การประกวดหนังสือดีเด่น ถือว่าเป็นรางวัลระดับชาติ ที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานรางวัลในวันทรงเปิดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และสัปดาห์หนังสือ

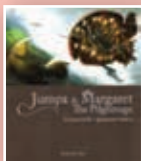
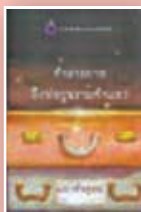
นานาชาติของทุกปี ซึ่งจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนผู้ประพันธ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ และผู้จัดพิมพ์ให้เกิดการสร้างสรรคหนังสือภาษาไทยให้มีคุณภาพ มีสารประโยชน์ และมีปริมาณมากขึ้นได้ตามความต้องการของประชาชน

การประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560 ได้รับความสนใจจากผู้ประพันธ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ ผู้จัดพิมพ์ และหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมส่งหนังสือเข้าประกวด รวมจำนวนทั้งสิ้น 464 เรื่อง แบ่งออกเป็นหนังสือประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- หนังสือสารคดี 35 เรื่อง
- หนังสือนวนิยาย 26 เรื่อง
- หนังสือกวีนิพนธ์ 29 เรื่อง
- หนังสือรวมเรื่องสั้น 11 เรื่อง
- หนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 - 5 ปี 124 เรื่อง
- หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (บันเทิงคดี) 29 เรื่อง
- หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (สารคดี) 17 เรื่อง
- หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (บันเทิงคดี) 20 เรื่อง
- หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (สารคดี) 19 เรื่อง
- หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (บทร้อยกรอง) 11 เรื่อง
- หนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพทั่วไป 26 เรื่อง
- หนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพสำหรับเด็ก 11 เรื่อง
- หนังสือสวยงามทั่วไป 14 เรื่อง
- หนังสือสวยงามสำหรับเด็ก 92 เรื่อง

ผลการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560 มีหนังสือได้รับรางวัล
51 เรื่อง รางวัลดีเด่น 11 เรื่อง และรางวัลชมเชย 40 เรื่อง

หนังสือรางวัลดีเด่น

รางวัลดีเด่นหนังสือสารคดี

บ้านเรือน ตัวตน คนไทย ในอินเดีย

คนไทย คือกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายคลึงกับพวกเราในเมืองไทย แต่คนไทยน้อยคนที่ทราบเรื่องราวที่น่าสนใจและควรรู้ คณะอาจารย์และนักศึกษาปริญญาโทของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เดินทางไปศึกษาและบันทึกเรื่องราวของชาวไทย 6 กลุ่ม คือ ไทพากะ ไทคำตี้ ไทคำยั้ง ไทตุง ไทอ้ายตอน และไทอาหม ทำให้ได้รับองค์ความรู้โดยละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง ซึ่งทำให้ชาวไทยต้องพากันทิ้งถิ่นฐานจากรัฐฉานในพม่าเข้าไปอยู่ในรัฐอัสสัม และรัฐอรุณาจัล ประเทศของอินเดียวิถีชีวิตของชาวไทยเหล่านี้ช่วยให้คนไทยเห็นภาพอดีตของอาณาจักร สยาม ทั้งเรื่องการเลือกถิ่นที่อยู่การสร้างบ้านเรือน ศิลปะแขนงต่าง ๆ ความเชื่อ ศาสนา ภาษา ประเพณี และวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ อาทิ เรื่อง อาหาร ภาษา และการทำมาหากิน

ผู้ประพันธ์ใช้ภาษาเข้าใจง่าย มีสีสัน มีชีวิตชีวา และภาพประกอบเหมาะสมกับเรื่อง หนังสือสารคดีเรื่อง **บ้านเรือน ตัวตน คนไทย ในอินเดีย** ของ **ระวีวรรณ โอฬารรัตน์มณี และคณะ** จึงสมควรได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือสารคดี ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560

รางวัลดีเด่นหนังสือนวนิยาย

พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ

นวนิยายที่นำเสนอเรื่องราวครอบครัวชาวจีนอพยพที่เข้ามาเมืองไทยราวหนึ่งศตวรรษที่แล้ว ด้วยความหวังที่จะแสวงหา “บ้าน” ทั้งในความหมายทางกายภาพคือ สถานที่ และบ้านในฐานะพื้นที่ทางจิตใจและอารมณ์ความรู้สึก การต่อสู้ดิ้นรนของตัวละครแต่ละรุ่นในครอบครัวใหญ่ถูกเล่าคู่ขนานไปกับเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมทั้งในประเทศไทยและประเทศจีน ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความรักของตัวละครทำให้ต้องระหกระเหิน พลัดพราก เจ็บปวด และไร้ทางออก แต่ยังไม่สิ้นหวังเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์คือเรื่องเล่าแห่งความทรงจำ จึงมีทั้งเรื่องที่เลือกจะเล่า เรื่องที่เลือกจะเลื่อน และเรื่องที่จะเลือกจะลืม ประวัติศาสตร์จึงแหวกวีนและคลุมเครือเช่นเดียวกับความทรงจำที่ไม่ปะติดปะต่อและไม่ครบถ้วน ประวัติศาสตร์จากมุมมองของปัจเจกบุคคลในนวนิยายเรื่องนี้เป็นประวัติศาสตร์ทางความรู้สึกของยุคสมัยและเป็นเรื่องเล่าผ่านประสบการณ์ของบุคคล ที่อาจแตกต่างจากประวัติศาสตร์ของภาครัฐ ผู้ประพันธ์ให้ความสำคัญกับเกร็ดของอดีตแต่ละยุคสมัย รายละเอียดของฉากและบรรยากาศรวมทั้งอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของผู้คนต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์แต่ละช่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองที่ไม่เพียงเกิดภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเท่านั้น แต่ยังเป็นความตกต่ำหรือความว่างเปล่าทางความรู้สึกของผู้คน ด้วยเส้นที่อีกประการหนึ่งของนวนิยายเรื่องนี้ คือการสอดแทรกเรื่องราวของอาหารบทเพลง และรายละเอียดของพืชพันธุ์และธรรมชาติ ซึ่งสร้างอรรถรสในการอ่านให้มากยิ่งขึ้น

ด้านกลวิธีการประพันธ์ มีความโดดเด่นด้วยชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ ในการเล่าเรื่องโดยใช้ขนบการเล่านิทานที่ผู้ใหญ่เล่าให้เด็กฟัง การปรับใช้รูปแบบ นิทานที่มีลักษณะมหัศจรรย์เหนือจริง มาใช้ในนวนิยายทำให้เรื่องเล่าที่มีโครง เรื่องขนาดใหญ่ ตัวละครจำนวนมากในช่วงเวลายาวนานหลายชั่วคน ขวนติดตาม การเล่าเรื่องหลากหลายมุมมองทั้งมุมมองของคน มุมมองของแมว และมุมมอง ของสิ่งที่ไม่ใช่คน ทำให้ชวนฉงน ทำทนายให้ผู้อ่านหาคำตอบและค้นหาการคลี่คลาย ของเรื่อง ความโดดเด่นด้านศิลปะการใช้ภาษา ผู้ประพันธ์มีท่วงทำนองเขียน และ ลีลาภาษาเฉพาะตน มีศักยภาพในการใช้ภาพพจน์เปรียบเทียบและการพรรณนา ทำให้นวนิยายเรื่องนี้อ่านให้หลายระดับ ทั้งระดับการอ่านเพื่อความสนุกสนาน และการอ่านเพื่อครุ่นคิดและตั้งคำถาม

ด้วยคุณสมบัติและความโดดเด่นดังกล่าวข้างต้น นวนิยายเรื่อง **พุทธศักราช อัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวหูลาบดำ** ของ **วีรพร นิติประภา** จึงสมควร ได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือนวนิยาย ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560

รางวัลดีเด่นหนังสือวีนิพนธ์

ทางจักรา

ทางจักรา ปรินิพนธ์นิยายกวีนิพนธ์ที่ประพันธ์ด้วย ฉันทลักษณ์ หลากหลายประเภท ทั้งกลอน กาพย์และโคลง ผู้ประพันธ์สามารถ เลือกใช้ฉันทลักษณ์มาสลับเรียงร้อยได้อย่างเหมาะสมเจาะลงตัว กับเนื้อเรื่อง ถ้อยคำสำนวนภาษาที่ผู้ประพันธ์เลือกสรรนำมา ร้อยกรองสัมผัสคำสัมผัสใจ ไพเราะ ละเมียดละไมแต่ทรงพลัง ค่อยค่อยสื่อจินตนาการ และความคิดของผู้ประพันธ์ให้ไหลบ่าออกมาอย่างต่อเนื่องชัดเจน ผ่านมุมมองของ

ตัวละครสำคัญ ทั้งยังโดดเด่นด้วยการใช้ความเปรียบและสัญลักษณ์ ที่ให้จินตภาพ และสื่อความหมายลึกซึ้งชวนครุ่นคิดติดตามตั้งแต่ชื่อเรื่องจนกระทั่งจบเรื่อง เนื้อหากล่าวถึงเรื่องราวการเดินทางและสัมพันธภาพ ทั้งดงามของครูและศิษย์ ที่ดำเนินไปกับกล้อจักรยาน และกิจกรรมแห่งชีวิตบนทางจักรา ผู้ประพันธ์บรรจงถ่ายทอดเรื่องราวความนึกคิดอารมณ์ความรู้สึกที่ดำเนินไปสัมพันธ์กับชีวิต เวลา และฤดูกาล ได้แก่ (1) ปลายฤดูหนาว (2) เข้าฤดูร้อน (3) สู่ฤดูฝน และ (4) พากฤดูกาล โดยแบ่งเป็นตอนย่อย ๆ 45 ตอน ผู้ประพันธ์ย้อนรำลึกเรื่องราวในอดีตเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ชีวิต และสิ่งที่ผ่านเผชิญในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นปัญหา ความเข้าใจ สาเหตุแห่งปัญหา การแก้ไขและหลุดพ้นจากบ่วงแห่งปัญหาด้วยสติปัญญาทั้ง ภูมิโลกและภูมิธรรมของตัวละคร

กวีนิพนธ์เรื่องนี้มีเพียงนำเสนอให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ผู้ประพันธ์ยังได้ชี้แนะทางออกหรือแนวทางการแก้ไขปัญหายอย่างลุ่มลึกและคมชัดตามแนวคิดทางพุทธธรรม ผ่านกระแสความคิดและบทสนทนาโต้ตอบของตัวละครที่ลึกซึ้ง และบริบูรณ์ด้วยความหมายมีนัยชวนขบคิด ตีความหมายได้หลายระดับ แสดงมุมมองด้านบวกอันเปี่ยมไปด้วยความหวัง การพินิจนัยแห่งชีวิตด้วยความเมตตา และความเข้าใจมนุษย์ ทรงคุณค่าในการจรรโลงใจ หนังสือเรื่อง **ทางจักรา ของ ศิวกานท์ ปทุมสูติ** จึงสมควรได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือกวีนิพนธ์ ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560

รางวัลดีเด่นหนังสือรวมเรื่องสั้น

อาคเนย์คะนิง (Southeast Wind of Love)

อาคเนย์คะนิง เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นที่ผู้ประพันธ์ นำประสบการณ์ชีวิต ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ได้แก่ ไทย เวียดนาม ลาว และมาเลเซีย มาสร้างสรรค์เป็นเรื่องสั้นแนวสัจนิยมและสัจนิยมมหัศจรรย์ จำนวน 8 เรื่อง ซึ่งมีแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับความรักของมนุษย์ในมิติต่าง ๆ

สารของเรื่องสั้นชุดนี้ที่ผู้ประพันธ์สื่อมายังผู้อ่านคือ แม้ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค เอเชียอาคเนย์ จะมีสภาพภูมิศาสตร์ ตำนาน ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน ทว่าดินแดนแห่งนี้ผูกพันเชื่อมโยงผู้คนเข้าไว้ด้วยกัน เอเชียอาคเนย์ จึงเป็นดินแดนที่มีสายลมแห่งความรักรวยริน เป็นมนต์เสน่ห์ที่ให้อาคเนย์อย่าง ไม่เสื่อมคลาย ผู้ประพันธ์สามารถนำเกร็ดของเรื่องเล่าพื้นถิ่นมาผสมผสานกับจินตนาการสอดร้อยกับวิถีชีวิตของผู้คนที่ท้องถิ่นและเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม เอเชียอาคเนย์ยุคใหม่ ผู้ประพันธ์เล่าเรื่องอย่างมีชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ ทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลินและตราตรึงใจ ด้วยลีลาภาษา ที่สละสลวย งดงาม และมีอรรถรส

เรื่องสั้นชุดนี้มีคุณค่าทางสังคม จุดประกายให้ผู้อ่านเข้าใจวัฒนธรรมอันหลากหลายของผู้คนในเอเชียอาคเนย์ และตระหนักถึงความรักที่เติมเต็มชีวิตมนุษย์

ด้วยเหตุนี้หนังสือเรื่อง **อาคเนย์คะนิง** ของ **อนุสรณ์ ติปยานนท์** จึงสมควรได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือรวมเรื่องสั้น ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560

รางวัลดีเด่นหนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 – 11 ปี (บันเทิงคดี)

อยู่วังสระปทุม

อยู่วังสระปทุม เป็นเรื่องราวที่เล่าผ่าน “แมวทรงเลี้ยง” ในวังสระปทุมเป็นเรื่องเล่าสนุก ๆ จากความชุกชุนและความน่ารักที่เล่าประวัติความเป็นมาของวังสระปทุม พระราชกรณียกิจ และพระจริยวัตรของสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวีพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า (สมเด็จพระปิยยิกา (ย่าทวด) ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี) สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สมเด็จพระอัยยิกาของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี) และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มีต่อพสกนิกรชาวไทย ภาษาที่ใช้สละสลวยเข้าใจง่าย เรื่องราวสนุกสนานชวนติดตาม ภาพประกอบสวยงามมีชีวิตชีวา เป็นหนังสือที่อ่านสนุกและได้สาระความรู้ สอดแทรกพระอารมณ์ขันของเจ้าของวังสระปทุมไว้ด้วย

หนังสือเรื่อง **อยู่วังสระปทุม** ของ **สุมาลี** จึงสมควรได้รับรางวัลดีเด่นประเภทหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560

รางวัลดีเด่นหนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 – 11 ปี (สารคดี)

กราบพระเจ้าอยู่รัชกาลที่ 9

หนังสือที่บันทึกข้อเขียนของเด็กหญิงติณณา แคนเขตต์ หรือน้องดินดิน อายุ 8 ปี ซึ่งเริ่มเขียนบันทึกความรู้สึกถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่วันที่ 9 ตุลาคม 2559 เมื่อได้ทราบข่าวว่าพระองค์ประชวร และเสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559 บันทึกเรื่อง กราบพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษร และภาพประกอบจากความใสซื่อ และบริสุทธิ์ไร้เดียงสา ภายใต้อารมณ์ความรู้สึกความเศร้าและการเทิดทูนตามวัยและความคิดของเด็กคนหนึ่ง ดังประโยคที่ว่า “...ฉันเห็นรูปในหลวงบ่อย ๆ ทุกรูปแขวนที่สูง ๆ ถ้ารูปในหลวง มีชีวิตก็เหมือนในหลวงอยู่ทุกที่ของประเทศไทยในหลวงเป็นเหมือนสมาชิกในครอบครัวเพราะพวกเราจะเอาเฉพาะรูปคนที่เรารักมาไว้ในบ้าน ถ้าบ้านที่ฉัน ไม่เคยเห็นว่ามียูบในหลวงหรือเปล่า ฉันคิดว่าเขาต้องมีรูปในหลวงในใจแน่ ๆ...” หนังสือเล่มนี้จึงนับว่าเป็นจารึกแห่งประวัติศาสตร์ชาติไทยในยุคของพระองค์ และเป็นที่รวมใจของเด็กตลอดไป

หนังสือเรื่อง กราบพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ของ เด็กหญิงติณณา แคนเขตต์ จึงสมควรได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือสารคดีสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560

รางวัลดีเด่นหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 – 18 ปี (บทร้อยกรอง)

คำสารภาพถึงพ่อขุนรามคำแหง

คำสารภาพถึงพ่อขุนรามคำแหง รวมบทร้อยกรอง ที่ประพันธ์ด้วยกลอนแปด โคลงสี่สุภาพ และกาพย์ยานี ตามฉันทลักษณ์อย่างไพเราะ มีการใช้กระตุ้มในการประพันธ์ ซึ่งช่วยสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน สร้างเสน่ห์ให้บทกลอนมีความน่าสนใจชวนติดตามด้วยกลวิธีการประพันธ์และการใช้ภาษาที่มีวรรณศิลป์

เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย 4 ภาค ได้แก่ **ภาคที่ 1 เทิดแผ่นดินถิ่นนี้ยิ่งชีวิต** ผู้ประพันธ์ถ่ายทอดเนื้อหาที่แสดงถึงความรักและความรักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ความรักชาติ รักแผ่นดิน การประพฤติปฏิบัติตนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อความเป็นสุขและความเจริญก้าวหน้าของตนเองและประเทศชาติ การเห็นคุณค่า หวงแหนภาษาและภูมิปัญญาวัฒนธรรมไทยที่บรรพบุรุษสร้างสมมา **ภาคที่ 2 คำนึงคิดจากใจเต็มไฟฝัน** ผู้ประพันธ์กล่าวถึง ความหวัง การต่อสู้ชีวิต และการเข้าใจโลกโดยอาศัยหลักธรรม **ภาคที่ 3 อวลไออุ่นครอบครัวรั้วสัมพันธ์** ผู้ประพันธ์เสนอให้เห็นความสำคัญของความรัก ความผูกพัน การดูแลกันและกันของคนในครอบครัว **ภาคที่ 4 คงสักวันนั้นประจักษ์รักครอบครอง** ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงการรักตนเอง การวางตัวครองตนอย่างเหมาะสมตามสถานภาพ จนเมื่อถึงวัยและเวลาที่พร้อมแล้วจึงก้าวสู่การสร้างครอบครัว

มโนทัศน์ของผู้ประพันธ์ที่ถ่ายทอดผ่านคำประพันธ์มีความโดดเด่นในเรื่องของการมองโลกในแง่ดี แม้สังคมไทยจะมีปัญหาต่าง ๆ ให้ได้พบ ผู้ประพันธ์ได้ชี้ให้เห็นถึงเหตุแห่งปัญหา และได้เสนอให้แนวทางการแก้ปัญหาอันนั้นโดยอาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา อันเป็นการช่วยหาทางออกให้แก่สังคม

หนังสือเรื่อง คำสารภาพถึงพ่อขุนรามคำแหง ของ แมน คล้ายสุวรรณ
จึงสมควรได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือบทร้อยกรองสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ
12 – 18 ปี ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2560

รางวัลดีเด่นหนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพทั่วไป

มูม • มอง • หมา DOG EYE VIEW

มูม • มอง • หมา DOG EYE VIEW นำเสนอเรื่องราว
ของสุนัขตัวเล็้ง ที่ใกล้ชิดมนุษย์มากที่สุด หรือที่เรียกกันติดปาก
ว่า “หมา” หมา มีพฤติกรรมในการแสดงความรู้สึกด้วยวิธีที่
หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเห่า คราง คำราม กระดิกหาง เลีย กัด
และอื่น ๆ อีกมากมาย ผู้ประพันธ์สะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติของหมาที่มีความ
ซุกซนและชอบอยู่ใกล้ชิดเจ้าของ ขณะเดียวกันก็ชอบมีอิสระที่จะได้วิ่งไปโน่น
มานี้ ได้ออกไปสังสรรค์กับหมาตัวอื่น ๆ ผู้ประพันธ์สื่อให้เห็นว่าการเล็้งหมาต่าง
จากการเล่นตุ๊กตาที่จะเล่นตามใจตนอย่างไรก็ได้ แต่ผู้เล็้งต้องเข้าใจธรรมชาติ
ของหมาและให้ความรักแก่พวกมันด้วย ทั้งนี้ ผู้ประพันธ์ยังบอกเล่าถึงเรื่องของ
“ความซื่อสัตย์” ที่หมามีต่อเจ้าของ ไม่ว่าเจ้าของจะพบกับอันตรายใดก็ตาม หมา
จะเข้าไปช่วยเจ้าของอย่างเต็มความสามารถ ถึงกับยอมตายแทนได้ แต่ถ้าหมาถูก
ทำร้ายก่อน มันจะจดจำและแปรเปลี่ยนเป็นความดุร้าย พร้อมแสดงออกด้วยการ
เห่า โล่กวด กัด และจดจำว่าใครทำร้ายมันได้ หนังสือเรื่องนี้แสดงให้เห็นมูมมอง
ต่าง ๆ ของคนที่รักหมา ซึ่งมีอยู่มากมายในสังคม รวมถึงความรักหมาแบบ
ไม่ฉาบฉวยว่าเป็นอย่างไร ใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย สามารถเรียบเรียงเรื่องราว
ที่เกี่ยวกับหมาได้อย่างน่าติดตาม แสดงออกถึงอารมณ์ ความผูกพัน ความรัก
ความเอาใจใส่ของผู้เล็้งได้อย่างน่าสนใจ

การออกแบบตัวละคร ผู้เขียนการ์ตูนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวด้วยภาพวาดให้ผู้อ่านสัมผัสและเข้าถึงทุกตัวละครในหนังสือซึ่งโดดเด่น มีชีวิต มีอารมณ์ และมีจิตวิญญาณอยู่ในตัวละครทุกตัว ไม่ว่าจะเป็นคนหรือหมา ถึงแม้ว่ารูปร่างของตัวการ์ตูนจะไม่ได้สมส่วนตามจริง เนื่องจากเป็นเทคนิคการเขียนแบบการ์ตูน แต่ทำให้ผู้อ่านได้สัมผัสและรับรู้ถึงความเคลื่อนไหว รวมถึงการแสดงอารมณ์ได้เหมือนมนุษย์ ผู้เขียนใช้รูปแบบการเขียนแบบการขยายเกินจริง ทั้งโดยนัยยะรูปร่าง และรูปทรง ทำให้เกิดความกระตือรือร้น กระตือรือร้น ประทับใจ ชาบซึ่งใจ และเชื่อในเรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ บางเรื่องมีการสร้างสรรค์ในรูปแบบแฟนตาซี ทำให้เนื้อเรื่องเกิดความสนุก มีความร่วมสมัย ทั้งฉากและเหตุการณ์มีการเคลื่อนไหวต่อเนื่อง อ่านแล้วไม่เบื่อติดตาม

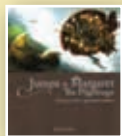
สำหรับส่วนที่โดดเด่นที่สุดของหนังสือ คือ หน้าปก เพราะผู้ประพันธ์และผู้เขียนการ์ตูนสามารถออกแบบให้มีความโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ สวย และมีชีวิต สอดคล้องกับเนื้อหาภายในเล่ม เมื่อวางอยู่บนแผงหนังสือ หน้าปกสามารถสร้างความสะดุดตาให้กับผู้อ่าน ให้ความรู้สึกลึกซึ้งเหมือนหมาที่คอยจ้องหน้าเพื่อเรียกร้องอ้อนวอนให้หยุดมองที่มัน

หนังสือเรื่อง มุม • มอง • หมา DOG EYE VIEW ของ PUCK ไตรภักสุภวัฒนา จึงสมควรได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพทั่วไป ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560

รางวัลดีเด่นหนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพสำหรับเด็ก

เรื่อง จำปาและมากะเร็ด : ปฐมบทแห่งการเดินทาง

Jumpa & Margaret The Pilgrimage

จำปาและมากะเร็ด : ปฐมบทแห่งการเดินทาง Jumpa & Margaret The Pilgrimage เป็นหนังสือที่นำเสนอเรื่องราวของ “จำปา” ตัวกินมดที่กินมดเป็นอาหาร และ “มากะเร็ด”

เจ้าหญิงผู้ครองอาณาจักรมด ซึ่งพยายามปกป้องอาณาจักรของตน ทั้งสองเป็นสัตว์ต่างสายพันธุ์และเป็นศัตรูกันตามธรรมชาติ แต่ผู้ประพันธ์กลับผูกเรื่องให้สัตว์ทั้งสองเป็นเพื่อนกัน ช่วยเหลือ และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สามารถสะท้อนภาพเปรียบเทียบเช่นเดียวกับสังคมมนุษย์ที่แม้จะมีความแตกต่าง แต่ก็สามารถเป็นเพื่อนกันและอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ โดยมี “ตัวลีน” และ “สมเสร็จ” เพื่อนของจำปาร่วมสร้างสีสันดำเนินเรื่องราวได้อย่างสนุกสนาน มีความต่อเนื่อง ขวนติดตามผู้ประพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของมด ตัวกินมด และสัตว์อื่น ๆ ที่เป็นตัวละครในเรื่องได้อย่างแนบเนียน

ภาพประกอบเป็นภาพวาดดำ มีการออกแบบตัวละครที่โดดเด่นและสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ผู้เขียนการ์ตูนนำเสนอตัวละครในรูปแบบเหมือนจริงและรูปแบบกึ่งเหมือนจริงผสมผสานกัน โดยการนำโครงสร้างที่สมจริงและเป็นลักษณะเด่นของสัตว์ที่เป็นตัวละครมาใช้ในการออกแบบ ขณะเดียวกันก็สามารถประสานกับความเป็นแฟนตาซี ซึ่งผู้เขียนการ์ตูนสามารถสร้างสรรค์งานได้อย่างดีโดยไม่ลบล้างข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง โดยเฉพาะการออกแบบตัวละครที่เป็นสัตว์ให้มีรูปแบบลักษณะตามธรรมชาติ ซึ่งดูเคลื่อนไหวและสามารถแสดงอารมณ์ได้เหมือนมนุษย์ อาทิ ตัวละครสามารถพูดคุยกันได้ ตัวลีนสามารถลุกขึ้นยืนสองขาได้ ถือเป็นการออกแบบที่สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก ฉากและภาพมีความเคลื่อนไหวและ

ต่อเนื่องคล้ายกับภาพยนตร์ มีมุมมอง ระยะเวลา และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่อง แต่ละหน้า สอดคล้องกับเนื้อหา และมีความต่อเนื่องกันตลอดทั้งเล่ม รวมถึงตัวหนังสือที่มีการเคลื่อนไหวไปพร้อมกับภาพ เช่น มีการเปล่งเสียงตามเหตุการณ์ เป็นต้น

หนังสือเรื่อง จำปาและมากะเร็ด : ปฐมบทแห่งการเดินทาง Jumpa & Margaret The Pilgrimage ของ กวิน ศิริ (Kavin Z. Siri) จึงสมควรได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพสำหรับเด็ก ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560

รางวัลดีเด่นหนังสือสวยงามทั่วไป

ราชผาติกานุสรณ์ โครงการบูรณปฏิสังขรณ์วัดราชผาติการาม

ราชผาติกานุสรณ์ โครงการบูรณปฏิสังขรณ์วัดราชผาติการาม สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และ วัดราชผาติการาม (วัดส้มเกลี้ยง) จัดพิมพ์เนื่องจากเป็นโครงการบูรณปฏิสังขรณ์พระอารามหลวงเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในมหามงคลทรงเจริญพระชนมพรรษา 84 พรรษา 5 ธันวาคม 2554 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา 12 สิงหาคม 2554 เมื่อสำเร็จสมบูรณดังามเพื่อการเผยแพร่ให้ปรากฏ เนื้อหากล่าวถึงประวัติแต่เดิมก่อนการผาติกรรมมาเป็นอารามหลวงเช่นปัจจุบัน ซึ่งมีชื่อเดิมว่า “วัดส้มเกลี้ยง” โดยเริ่มสร้างตั้งแต่สมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา และมีชื่อวัดตามที่ผาติกรรมมาในสมัยรัชกาลที่ 8 เมื่อวัดร่วงโรยตามกาลเวลา จึงมีการบูรณปฏิสังขรณ์ให้ดังามสมบูรณ ดังปรากฏ วัดราชผาติการามมีศาสนสถานที่

เป็นงานสถาปัตยกรรมไทยอันมีคุณค่าทางศิลปกรรม นับตั้งแต่พระอุโบสถ พระเจดีย์ กุฏิสงฆ์ และรั้วรอบ ในพระอุโบสถมีงานศิลปกรรมด้านจิตรกรรม ฝาผนัง พระพุทธรูปมาประธาน งานปูนปั้น และลวดลายที่ประดิษฐ์ประดับไว้ อย่างประณีตบรรจง ด้วยเส้นสายและการให้สีที่งดงาม แสดงถึงศิลปะไทยที่ควร แก่การศึกษาและชื่นชม โดยเฉพาะจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง พระมหาชนก ภาพประกอบ เป็นภาพสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัดและสถานที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น พระอุโบสถ หน้าบันบานประตูหน้าต่าง เพดาน เจดีย์ พระประธานในพระอุโบสถ และภาพจิตรกรรมฝาผนัง จัดพิมพ์เป็นภาพสี ซีเปียและภาพ 5 สี จัดภาพในแต่ละ หน้าได้อย่างสวยงามลงตัว ภาพเด่นชัดสอดคล้องกับคำบรรยาย จัดวางคำบรรยาย ไว้อย่างเหมาะสม และปกหลัง เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพระมหาชนก ซึ่งพิมพ์ต่อเนื่องอย่างงดงาม เน้นจุดเด่นด้วย Spot UV จัดวางภาพและชื่อเรื่อง ได้อย่างกลมกลืน มีใบรองปกทั้งปกหน้าและปกหลัง เป็นลายดอกไม้สีทอง งดงามยิ่งนัก

ด้านการพิมพ์ พิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ตอย่างดี เป็นภาพ 5 สีตลอดเล่ม ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงควบคุมสี ได้อย่างดีเยี่ยม แต่ละภาพมีความละเอียดประณีตคมชัด สีเรียบสม่ำเสมอ โดดเด่นทั้งสี แสงและเงา

การเข้าเล่ม แข็งแรงทนทาน ด้วยการเย็บกี่ ไส้สัน ทากาวอย่างเรียบร้อย เน้นหนา รอยต่อของภาพหน้าซ้ายและหน้าขวาตรงกันสนิท

หนังสือเรื่อง ราชผาติกาณสูตร์ โครงการบูรณปฏิสังขรณ์วัดราชผาติการาม ของ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จึงสมควรได้รับรางวัลดีเด่น ประเภท หนังสือสวยงามทั่วไป ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560

รางวัลดีเด่นหนังสือสำหรับเด็ก

กำเนิดวานร 18 มงกุฏ

กำเนิดวานร 18 มงกุฏ มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ กล่าวถึงความเป็นมาของลิง 18 มงกุฏ ซึ่งเป็นเทวดา 18 องค์ ที่อาสาแบ่งภาคลงมาบนโลกมนุษย์เพื่อช่วยพระรามรบกับยักษ์ทศกัณฐ์ในศึกรามเกียรติ์ เพราะเห็นว่ากองทัพของพระรามมีไพร่พลน้อยในกองทัพของพระรามเรียกลิงเหล่านี้ว่า “วานร 18 มงกุฏ” เทวดา 18 องค์ที่แบ่งภาคมาเป็นลิง เช่น ‘ท้าววิรุฬหก’ แบ่งภาคเป็น ‘เกยूर’ ‘ท้าววิรูปักษ์’

แบ่งภาคเป็น ‘มายุร’ ‘พระพุท’ แบ่งภาคเป็น ‘สุรเสน’ ‘พระราหู’ แบ่งภาคเป็น ‘นิลป้านัน’ เป็นต้น โดยนำเสนอการแบ่งภาคของเทวดาแต่ละองค์ด้วยวิธีการปะภาพเทวดาทับบนภาพวานรที่แบ่งภาคมาได้อย่างเรียบร้อยเนียนแนบสนิทปราศจากรอยเหลื่อมล้ำ ซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้ความประณีตอย่างมากในการจัดทำประกอบคำบรรยายที่ชัดเจน

ภาพประกอบในเล่มเป็นภาพวาดที่สวยงาม สีสันสดใสน่ารักเหมาะสมกับวัยเด็ก มีลักษณะโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตัวละครในรูปแบบและเทคนิคร่วมสมัย ซึ่งสร้างสรรค์ด้วยจินตนาการที่คงรักษารูปลักษณ์ศิลปกรรมไทยได้อย่างกลมกลืนเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง คำบรรยายเนื้อหาใช้ตัวอักษรในลักษณะตัวเขียนที่อ่านง่าย จัดวางขนาดตัวอักษรใหญ่เล็ก หนาบางอย่างลงตัว

ภาพปกหน้าและปกหลังเป็นภาพวานรไต่ยักขีในอิริยาบถเคลื่อนไหวสวยงามน่ารัก ได้อารมณ์ ความรู้ถึงการต่อสู้ สอดคล้องกับเนื้อหาในเล่ม โดยจัดวางองค์ประกอบอย่างเหมาะสม ทั้งภาพและชื่อเรื่อง

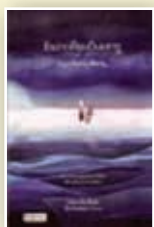
การพิมพ์ พิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ตมัน พิมพ์สีที่สวยงามกลมกลืนกันทุกภาพตลอดเล่ม เทคนิคการพิมพ์ดีมาก ภาพคมชัด ตัวหนังสืออ่านง่ายสบายตา ภาพแต่ละหน้าเชื่อมต่อกันอย่างดี

การจัดรูปเล่ม เป็นหนังสือสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 23 x 23 ซม. จัดวางองค์ประกอบภาพและเนื้อหาผสมผสานกลมกลืนกันอย่างดี เข้าเล่มแบบเย็บปกเรียบร้อยแข็งแรง

หนังสือเรื่อง **กำเนิดวานร 18 มงกุฏ** ของ **ปิติพร วาทิยาภรณ์** จึงสมควรได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือสวยงามสำหรับเด็ก ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560

ส่วนหนังสือที่ได้รับรางวัลชมเชย ๔๐ เรื่อง แยกเป็นหนังสือประเภทต่าง ๆ ดังนี้

หนังสือสารคดี เรื่อง มั่นยากที่จะเป็นมลายู ของ ศรยุทธ เอี่ยมเอื้อยุทธ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มติชน ลายสลักอักษรา ของ กฤษณา อโศกสิน จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เพื่อนดี วรรณกรรมและภาษาถิ่นใต้ ของ รศ. ประพนธ์ เรื่องณรงค์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เพื่อนดีสำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์

หนังสือนวนิยาย เรื่อง ชีวิตของประเทศ เล่ม 1 - 2 ของ วิษณุ เครืองาม จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ มติชน ทางบุญ ของ ชมัยพร มาลัยทัต จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เพื่อนดี บ้านโนโคลน ของ กิตติศักดิ์ คเชนทร์ จัดพิมพ์โดยแมวบ้านสำนักพิมพ์

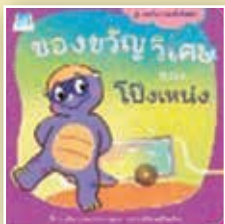
หนังสือวินิพนธ์ เรื่อง ธรรมชาติของหัวใจ ของ ‘กุดจี’ พรชัย แสนยะมูล จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ไม้มก บางคนอาจเดินสวนทางเราไป ของ บัญชา อ่อนดี จัดพิมพ์โดยแพรวสำนักพิมพ์ หลากถ้อยในรอยทาง ของ โชคชัย บัณฑิต จัดพิมพ์โดยแพรวสำนักพิมพ์

หนังสือรวมเรื่องสั้น เรื่อง กลับสู่โลกสมมุติ ของ รัชศักดิ์ จิรวัดน์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มติชน เมือง บ้าน ผม ของ จำลอง ฝั่งชลจิตรจัดพิมพ์โดยแมวบ้านสำนักพิมพ์ สองอย่างห้า ของ ดมิตรี สุธีมนต์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ศิราภรณ์บุ๊คส์

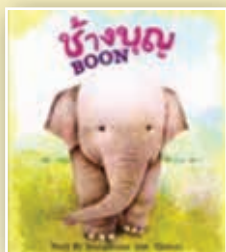
หนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 - 5 ปี เรื่อง ของขวัญพิเศษของโป่งเหง่
ของ มณิศา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์แอปป์คิดส์ นกน้อย
ไม่ยอมบิน ของ ทะเลดาว เจริญสมบัติ (ตะเกียงดาว) จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์
คุณป้าใจดี แมวแต้มห้าจุด ของ วิเชียร ไชยบัง จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เรียนนอกกะลา

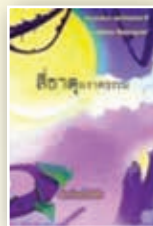
หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (บันเทิงคดี) เรื่อง ความในใจ
ของ เด็กหญิงในใจ เมืทซกะ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ผีเสื้อเด็ก ๆ งานสำคัญของ
หนูจืด ของ ทวีวัฒน์ โพธิ์รัชต์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด อีเล้ง
เค้งเค้งเยือนอยุธยา ของ ชีวัน วิสาสะ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก

หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (สารคดี) เรื่อง ช้างบุญ BOON ของ แสงเดือน “เล็ก” ชัยเลิศจัดพิมพ์โดยบริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด บัว ของ ประพันธ์ ชานนท์ จัดพิมพ์โดยบริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด อาเซียน เรียนรู้และเปรียบเทียบ ของ น.อ. เสริมสกุล โทณะวณิก จัดพิมพ์โดยองค์การการค้าของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (บันเทิงคดี) เรื่อง กระต่าย ในพระจันทร์ ของ แพน พงศ์พนรัตน์ จัดพิมพ์โดยแพรวสำนักพิมพ์ ลูกนกจาก คอน ของ คามิน คมนีย์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์ สีธาตุผงาดธรรม ของ จิตประภัสสร

หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (สารคดี) เรื่อง ทำไม้ไทเป
ของ น้ำส้ม จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์บัน โมร็อกโก โมเมนต์ Morocco Moment
ของ นพ. วันฉัตร ชินสุวาทย์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์บันลือบุ๊คส์ หอมกลิ่น
แผ่นดินเก่า ของ สัญญา พานิชยเวช จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์โรงนาบ้านไร่

หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (บทร้อยกรอง) เรื่อง ก ไก่
เดินทาง นิทานระบายสี ของ สโรชา กิตติสิริพันธุ์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ผีเสื้อ

หนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพทั่วไป เรื่อง ผีนสลายรายวัน ของ ไตรรงค์ ประสิทธิ์ผล จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์บ้าน พระสิวลี ของ โอโม รัชเวทย์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์อมรินทร์คอมมิกส์ “มากกว่าความขำ ล้ำกว่าความฮา” LAUGH IS MORE ของ ต่าย ขายหัวเราะ จัดพิมพ์โดยบริษัทบันลือ พับลิเคชันส์ จำกัด

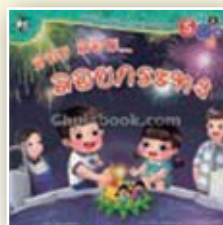
หนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพสำหรับเด็ก เรื่อง ในหลวงของเรา ของ กองบรรณาธิการ สำนักพิมพ์แฮปปี้คิดส์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์แฮปปี้คิดส์ ลำชุมทรัพย์อาเซียน อินโดนีเซีย ของ ปาสนิท จัดพิมพ์โดยบริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด อัครินพิทักษ์ไดโนเสาร์ เล่ม 4 ตอน ผู้พิทักษ์หุบเกราะ ของ อินกับททราย จัดพิมพ์โดยบริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด

หนังสือสวยงามทั่วไป เรื่อง จิตรกรรมย้อนหลัง 40 ปี สาธิต ติมวัฒนบรรเทิง ศิลปะจินตทัศน์...เพื่อสังคม ของ รองศาสตราจารย์ ดร. สาธิต ติมวัฒนบรรเทิง ปฐมบทแห่ง สยาม – ไทย ณ ห้างกาล ของ ณัฐสุดา จันทระ จัดพิมพ์โดยสยาม - ไทย ณ ห้างกาล สมุดตราสะสมเจ้าจอมเลียม ในรัชกาลที่ 5 ของ รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พิศภูมิวิถึ จัดพิมพ์โดยบริษัทสำนักพิมพ์ สยาม เรเนซองส์ จำกัด

หนังสือสวยงามสำหรับเด็ก เรื่อง ง่ายนิดเดียว หนูทำได้ ของ เกวลิน ชุ่มช่างทอง จัดพิมพ์โดยบริษัทสำนักพิมพ์โลกหนังสือ จำกัด พระอัจฉริยภาพ ของพ่อ (ชุด 9 ตามรอยพ่อ) ของ ธัมม ศิริพรมรินทร์ จัดพิมพ์โดยบริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด ลอย ลอย...ลอยกระทง ของ รัตนา คชนาท จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ HELLO KIDS บริษัทแพลน ฟอร์ คิดส์ จำกัด

นอกจากนี้ คณะกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560 มีมติให้มอบเกียรติบัตรสำหรับหนังสือที่เข้ารอบสุดท้ายที่มี เนื้อหาและภาพประกอบสวยงามน่าสนใจ จำนวน 38 เรื่อง ได้แก่

๒ หนังสือสารคดี เรื่อง “เที่ยวไป ทิ้งไป” “เมื่อตะวันตกล่าอาณานิคม ศตวรรษที่ 15 - 19” และ “วัดร้างในบางกอก”

๒ หนังสือนวนิยาย เรื่อง “คนไล่วัว” “ลำนารักคลองเจ้าสาย” และ “อุโมงค์ดอกไม้”

๒ หนังสือกวีนิพนธ์ เรื่อง “แม่น้ำที่สาบสูญ” และ “อโศกมหาราชคำฉันท์”

๒ หนังสือรวมเรื่องสั้น เรื่อง รัก ผัน มั่นสั ยัม

๒ หนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี เรื่อง “ขอโทษนะ มุมู่” “งานเลี้ยงแสนสนุก” “เชื้อช้าง” “ญะซากัลลอฮ์ค็อยร็อน” “ปองแบ่งปันแบ่ง” “มาละเหวย มาละวา : ใครหนาเลี้ยงน้อง” “เมนูเด็ดของพ่อครัวใหญ่” “รองเท้าของมะลิ” “ระวัง! เม่นมาแล้ว” และ “สัตว์ประหลาด”

๒ หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 – 11 ปี (บันเทิงคดี) เรื่อง “การบ้านของหมึกน้อย” “เข้าแถวสิจ๊ะจ๋า” และ “นิทานชุดเมล็ดพันธุ์แห่งความดี เรื่อง ความสามัคคี ตอน ห้องสมุดรวมใจ”

๒ หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 – 11 ปี (สารคดี) เรื่อง 43 ศิลปะ Diy by เบลล่า & แม่หนึ่ง

๒ หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 – 18 ปี (บันเทิงคดี) เรื่อง ช้างบิน

๒ หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 – 18 ปี (สารคดี) เรื่อง “เวลาไม่เคยคอยใคร แต่เวลาให้คำตอบที่เรารอคอยเสมอ Only Time Will Tell” “ไผ่ กล้วยักษ์มหัศจรรย์” และ “มหาลัยสายมั้งะ”

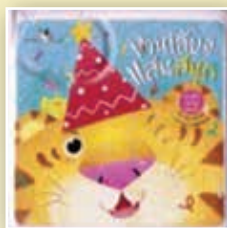
📖 หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 – 18 ปี (บทร้อยกรอง) เรื่อง “เที่ยวลอนดอน ท่องโรม ชมปารีส” และ “ไปโรงเรียน”

📖 หนังสือการ์ตูน และ หรีอนิยายภาพทั่วไป เรื่อง “#Cattag #แคตแท็ก” และ “สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เจ้าฟ้าหญิงในดวงใจ”

📖 หนังสือสวยงามทั่วไป เรื่อง “On This Day วันนี้ในครั้งนั้น : ญีุ่ปุ่่นด้วยกัน” “Small Things Matter” “รวมภาพถ่าย ความสุขกับงานชลประทาน” และ “รักอ่างทอง รักบ้านเกิด”

📖 หนังสือสวยงามสำหรับเด็ก เรื่อง “ตาอิน กะ ตานา” “นักสู้ผู้ไม่แพ้” และ “อาบน้ำกันนะ”

ถึงอย่างไรก็ตาม หนังสือจะมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น อยู่ที่การอ่านหนังสือให้เกิดการพัฒนาตนเอง และอ่านอย่างมีความสุข โดยการอ่านทุกวัน อ่านให้เป็นนิสัย ก็จะสามารถสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมการอ่านที่ยั่งยืน

70

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

Professional Learning Community
for Classroom Action Research

ดร. ชูชีพ อดัมศรี

ครูโรงเรียนตากสินประชาสรรค์ สพม.42

ช่วยราชการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

ปัจจุบันการวิจัยเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้ชัดเจนจากแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559) ที่เน้นย้ำให้เกิดการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในส่วนการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนได้กล่าวถึงบทบาทของการวิจัยไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่แสดงให้เห็นความสำคัญของการวิจัยทั้งในระดับการบริหารและระดับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนในหลายมาตรา เช่น

1) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ตามมาตรา 24 ข้อ 5

2) ให้โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้ง การส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนใน แต่ละระดับ ตามมาตรา 30

3) รัฐต้องมีการส่งเสริมวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาเพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของ คนไทย ตามมาตรา 67

นอกจากพระราชบัญญัติการศึกษาแล้ว ครุสภายังได้กำหนดมาตรฐานความรู้ของผู้ที่จะมาเป็นครู โดยกำหนดให้มาตรฐานความรู้ด้านการวิจัยทางการศึกษาเป็น 1 ใน 9 มาตรฐานความรู้ของครูโดยครอบคลุมใน 3 ประเด็น ได้แก่ การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การฝึกปฏิบัติการวิจัยและการใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา และครูจำเป็นต้องมีสมรรถนะการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนอีกด้วย นอกจากนี้ครุสภายังกำหนดมาตรฐานของหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา ให้ผู้ที่ได้รับใบประกอบวิชาชีพครูต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนทั้งการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ซึ่งการปฏิบัติการสอนดังกล่าวกำหนดให้นิสิตนักศึกษาต้องฝึกทักษะ และมีสมรรถนะในการทำวิจัยในโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอีกด้วย

แม้ว่าการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) จะเป็นหน้าที่หนึ่งของครู และเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่งานวิจัยทางการศึกษาที่มีคุณภาพส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษาวิจัยในภาพกว้างที่มุ่งแก้ปัญหาในระดับองค์กร แต่งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่สามารถช่วยนักเรียนได้จริงในระดับห้องเรียน กลับไม่ได้รับการสนับสนุนและพัฒนาให้มีคุณภาพมากเท่าที่ควร ซึ่งสุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญ 2 ประการที่ทำให้ครูไม่ได้ลงมือทำการวิจัยในชั้นเรียนอย่างจริงจัง หรือทำวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ประการแรกครูมีความต้องการที่จะทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนแต่ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร และประการที่สองคือครูมีภาพลักษณ์ของการวิจัยว่าเป็นเรื่องที่ยากและซับซ้อนเกินไป

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ทั้ง “ผู้บริหาร” ที่จำเป็นต้องเห็นความสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนและสนับสนุนการทำวิจัยอย่างแท้จริง รวมไปถึง “ครู” ที่ต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถและเพิ่มศักยภาพในการทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของตนเอง เพื่อให้สามารถใช้การวิจัยในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยวิธีการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาการวิจัยในโรงเรียนทั้งระดับตัวบุคคล และระดับองค์กรไปได้พร้อมกันอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ด้วยการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการบริหารจัดการโรงเรียนจากที่เคยมองโรงเรียนเป็นหน่วยงานหรือองค์กร ไปสู่การพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ (The Learning School) โดยสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ขึ้นภายในโรงเรียน เพื่อให้มีบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สำหรับทุกคน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกัน รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งเป็นการขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ

ความเป็นมาและจุดเริ่มต้นของแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีจุดเริ่มต้นจากการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับ องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ขึ้นมาก่อน โดยหัวใจขององค์กรแห่งการเรียนรู้มาจากฐานความเชื่อที่ว่า ศักยภาพอันมหาศาลภายในมนุษย์แต่ละคนยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้กับองค์กรเท่าที่ควร ดังนั้นถ้าสมาชิกทั้งหมดขององค์กรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และได้ใช้ศักยภาพสูงสุดเท่าที่ตนเองมีเพื่อปฏิบัติงานภายใต้วิสัยทัศน์ (visions) เป้าหมาย (goals) และวัตถุประสงค์ (objectives) ของตัวบุคคลและ

ขององค์กรแล้ว สมาชิกแต่ละคนก็จะทุ่มเทและใช้ศักยภาพที่ตนมีสูงสุดนั้นให้กับงานที่ทำอย่างเต็มที่ในที่สุด จากนั้นแนวคิดขององค์กรแห่งการเรียนรู้ดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินโรงเรียนต่าง ๆ ในสหรัฐเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้กลายเป็น โรงเรียนแห่งการเรียนรู้ (Learning Schools) โดย Thomas Sergiovanni (1994) ได้ให้มุมมองใหม่ว่า การที่เปรียบเทียบให้โรงเรียนเป็นองค์กร (Organization) น่าจะไม่เหมาะสมและถูกต้อง โดยให้ความเห็นว่า โรงเรียนควรมีลักษณะเป็นชุมชน (Community) เพราะความเป็นชุมชน (Community) จะยึดโยงภายในต่อกันด้วยค่านิยม (Values) แนวคิด (Ideas) และความผูกพัน (Commitments) ร่วมกันของทุกคนที่เป็นสมาชิก ซึ่งเป็นแนวคิดตรงกันข้ามกับ ความเป็นองค์กร (Organization) ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในลักษณะที่ยึดตามระดับที่ลดหลั่นกันลงมา (Hierarchical relationships) มีกลไกการควบคุมและมีโครงสร้างที่เต็มไปด้วยกฎระเบียบและวัฒนธรรมของการใช้อำนาจ (Authority) เป็นหลัก

ดังนั้น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning community) จึงสามารถจัดแบ่งได้เป็น 3 ระดับ โดยแต่ละระดับซึ่งมีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ย่อยได้แก่ ระดับนักเรียน (Student level) ระดับวิชาชีพ (Professional level) และระดับชุมชน (Community level) กล่าวคือ

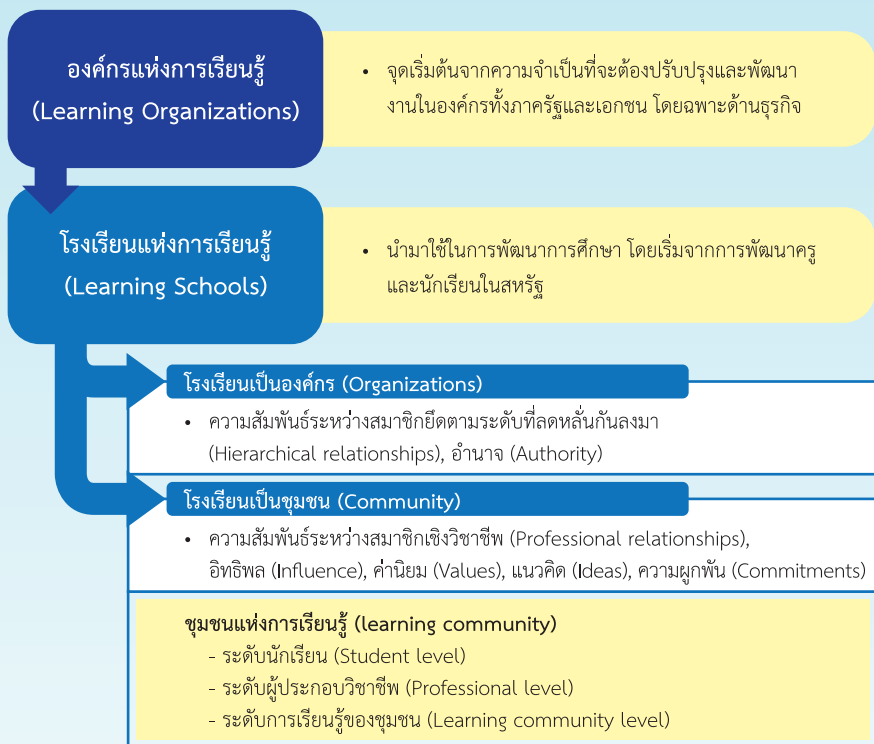
ระดับที่ 1 ระดับนักเรียน (Student level) ซึ่งนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมและร่วมมือให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น จากครูและเพื่อนนักเรียนคนอื่น นักเรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะการเรียนรู้วิธีการเรียน (Skill of learning how to learn) และทักษะการสืบค้นความรู้ด้านเนื้อหาของวิชาที่กำลังศึกษา (Acquiring of knowledge of content skills) นักเรียนสามารถทำการเรียนรู้อย่างแท้จริง (Authentic learning) ได้ต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมายของการเป็นผู้เรียนเชิงรุก (Active learners) และการเป็นนักตั้งปัญหา (Problem seekers) และการเป็นนักแก้ปัญหา (Problem solvers) ที่มีประสิทธิภาพในที่สุด กล่าวโดย

สรุป ความสำคัญของการมีชุมชนแห่งการเรียนรู้ของนักเรียน ก็เพื่อให้นักเรียนรู้จัก การสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างความหมาย (Meaning making) จากสิ่งที่เรียน

ระดับที่ 2 เป็นระดับผู้ประกอบการวิชาชีพ (Professional level) ซึ่งประกอบด้วยครูผู้สอนและผู้บริหารของโรงเรียน โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ในระดับที่สองจะมี ลักษณะเด่นตรงที่มีการจัดตั้งชุมชนแห่งวิชาชีพ หรือ Professional Community ซึ่งเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การมีชุมชนแห่งวิชาชีพจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทั้งครูผู้สอนและผู้บริหารได้ ใช้หลักการแห่งวิชาชีพของตนเพื่อการปรับปรุงด้านวิธีสอน และด้านทักษะภาวะผู้นำ โดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ที่ไตร่ตรอง (Reflection) การใช้วิธีเสวนา (Dialogue) และการได้รับข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่แต่ละคนมีต่อกันกลับคืนมา เป็นต้น ในการที่จะบรรลุความเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ได้นั้น ทุกคนจะต้องมาร่วมกันพิจารณาทบทวนเรื่องนโยบาย (Policies) การปฏิบัติต่าง ๆ (Practices) และกระบวนการบริหารจัดการต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยยึดหลักในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถบริการด้านการเรียนรู้แก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเพื่อให้การปรับปรุงแก้ไขดังกล่าวนำมาสู่การสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงาน วิชาชีพของครูผู้สอนและผู้บริหารให้มีคุณภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

ระดับที่ 3 เป็นระดับการเรียนรู้ของชุมชน (Learning community level) ที่ครอบคลุมถึงผู้ปกครอง สมาชิกชุมชนและผู้นำชุมชน โดยบุคคลกลุ่มนี้ จำเป็นต้องมีส่วนร่วมสร้างและผลักดันวิสัยทัศน์ของโรงเรียน กล่าวคือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมทางการศึกษาได้โดยการดูแลแนะนำการเรียนของนักเรียนที่บ้าน รวมทั้งให้การสนับสนุนครู และผู้บริหารในการจัดการเรียนรู้ให้แก่บุตรหลานของตน สำหรับหน่วยงานและสถาบันที่อยู่ในชุมชนซึ่งอาจเป็นภาคธุรกิจเอกชนหรือสถาบันอุดมศึกษาก็มีส่วนสำคัญในการให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียน ตลอดจนเป็น

แหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนสามารถใช้เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ให้กับนักเรียนได้
 ความเป็นมาและจุดเริ่มต้นของแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง
 วิชาชีพ สามารถสรุปเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 ความเป็นมาของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, ฐาปณัฐ อุดมศรี

จากการศึกษาแนวคิดในการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ Bryk, Camburn และ Louis (1995), Louis, Marks, Kruse (1996,1999), Hord (1997), Stoll (2004), Bulkley และ Hicks (2005), Dufour (2006), Hord และ Sommers (2008), ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม (2553), สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา (2556), สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล (2556) สามารถสังเคราะห์แนวคิดในการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพออกมา 6 ขั้นตอน ได้แก่

1) การแลกเปลี่ยนภาวะผู้นำ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารและครูมีโอกาสในการพัฒนาภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานของตนเอง โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การอบรม พัฒนา การมอบภาระหน้าที่ที่มีความท้าทาย รวมไปถึงการเสริมแรงทางบวกแก่ผู้บริหารและครูเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำภายในตัวบุคคลได้อย่างแท้จริง

2) การสนับสนุนปัจจัยแวดล้อม หมายถึง การร่วมกันจัดหา และสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครู โดยมีกระบวนการศึกษาความต้องการจำเป็น และการวางแผน การสนับสนุนปัจจัยอย่างเป็นระบบทั้งปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยทางชีวภาพ อาทิเช่น สื่อการจัดการเรียนรู้ เอกสาร วิทยากร เป็นต้น

3) การกำหนดและแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน หมายถึง การร่วมกันปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการสร้างการมีส่วนร่วม และก่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในโรงเรียน

4) การปฏิบัติงานแบบร่วมมือ หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหาร และครูในงานที่ได้รับมอบหมายของตนเอง และงานส่วนรวมอย่างเต็มที่ รวมถึงการสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เครือข่ายอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เครือข่ายระหว่างกลุ่มสาระ เครือข่ายระหว่างระดับชั้น เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ แนวคิดและวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารและครู

5) การปฏิบัติที่มุ่งผลลัพธ์เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนและครู หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูที่เป็นการบูรณาการกลยุทธ์ และวิธีการที่หลากหลายในการบริหารงานและการจัดกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงการปฏิบัติกิจกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากภาระงานที่กำหนด เช่น การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ การเป็นแบบอย่างที่ดีโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ และมีผลสัมฤทธิ์บรรลุตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้

6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนวิธีการปฏิบัติ หมายถึง การพูดคุยสนทนากันระหว่างผู้บริหารและครูเกี่ยวกับกระบวนการและผลการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเข้าใจ และเกิดการแลกเปลี่ยนแนวคิด การแบ่งปันกลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงการเรียนรู้ข้อผิดพลาดต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานต่อไป โดยการให้พูดคุยสนทนานั้นจะอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม และการชี้แนะแบบกัลยาณมิตร

การเสริมสร้างให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ควรมุ่งเน้นให้ผู้บริหารกระจายอำนาจลงสู่ผู้ปฏิบัติงานให้สามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยได้ด้วยตนเองอย่างมีวิจารณญาณมากกว่าการทำตามการแนะนำของผู้บริหารเพียงผู้เดียว ในขณะที่ผู้บริหารเองจะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้การปฏิบัติงานวิจัยของบุคลากรในโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น และมีความเป็นมืออาชีพ นอกจากนี้การเสริมสร้างให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน เพราะจะช่วยให้ความขัดแย้งในการปฏิบัติงานลดลงและก่อให้เกิดพฤติกรรมและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งผลที่ได้รับจากกระบวนการดังกล่าวจะช่วยพัฒนาผู้เกี่ยวข้องให้มีองค์ความรู้ด้านการวิจัยและสามารถนำองค์ความรู้นั้น ๆ ไปประยุกต์ใช้ในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอน และจะทำให้ครูเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถร่วมกันจัดการศึกษาที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนได้ในที่สุด

ที่มาภาพ <http://www.takesa2.go.th/site/index>.

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- คุรุสภา. (2556). ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม. (2553). การพัฒนาหลักเทียบสำหรับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา. (2556). การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โดยใช้กระบวนการชี้แนะ และการเป็นพี่เลี้ยง. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2557. จาก <https://www.youtube.com>
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2556). Professional Learning Community (ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ). (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2557. จาก <https://www.youtube.com>
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานครสำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ : มหาวิทยาลัย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 – 2559 กรุงเทพฯ สำนักงานเลขาธิการการศึกษา :

- Bryk, A., Camburn, E., & Louis, K. S. (1995). **Professional community in Chicago Elementary schools: Facilitating factors and organizational consequences.** Educational Administration Quarterly (Online). Available from: <http://www.sagepub.com>
- Bulkley, K. E., & Hicks, J. (2005). **Managing community: Professional community in charter schools operated by Educational Management Organizations.** Educational Administration Quarterly (Online). Available from: <http://www.sagepub.com>
- DuFour, R. (2006). **What is a professional learning community.** Educational Leadership. 61(8). 6-11.
- Hord, S.M. (1997). **Professional learning communities : Communities of inquiry and improvement.** Austin : Southwest Educational Development Laboratory.
- Louis, K. A., & Mark, H. M. (1999). **Does professional community affect the classroom? Teachers' work and student experiences in restructuring schools.** American Journal of Education (Online). Available from: "<http://www.jstor.org>"
- Sergiovanni, T. (1994). **International Journal of Leadership in Education.** Vol.1, P. 37
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2004). **Professional learning community: An overview of the literature.** Journal of Education Change (Online). Available from: <http://www.sagepub.com>

การประเมินขณะเรียนรู้ : กระบวนการเรียนรู้จากการประเมิน

วิโรจน์ ลี้วงศ์สถาพร
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ดวงกมล วรรณะวีระโชติ
โรงเรียนบ้านหัวฝาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ เขต 4

การประเมินเป็นสมรรถนะหนึ่งที่สำคัญของครู กล่าวคือ ครูต้องสามารถวัดและประเมินผล รวมทั้งนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้ (ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา, 2556) อย่างไรก็ตาม ครูควรจะให้โอกาสผู้เรียนได้ประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเอง และให้ผู้เรียนได้ใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองด้วย

บทความนี้กล่าวถึงการประเมินรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่า “การประเมินขณะเรียนรู้” (Assessment as Learning หรือ AaL) ซึ่งมีลักษณะเป็นกระบวนการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่เน้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นระยะ ๆ ในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงหรือแก้ไขตนเอง โดยใช้วิธีการประเมินที่ให้โอกาสผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน เช่น การประเมินภาคปฏิบัติ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2559; Earl, 2003; Gupta, 2016)

ผู้เขียนได้พัฒนาแบบประเมินภาคปฏิบัติ วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งดัดแปลงจาก Harmon et al. (1997, pp. 59-63) โดยได้จัดทำเป็นใบงาน “ซังสารด้วย (เครื่องซัง) สองแขน” นำเสนอในท้ายบทความนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินขณะเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ให้นักเรียนได้ร่วมอภิปรายเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่ครูได้กำหนดไว้

ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การประเมินขณะเรียนรู้ ครูเป็นผู้กำหนดผลการเรียนรู้ (Learning outcomes) แต่ครูควรจะเป็นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมอภิปรายเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ด้วย เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจจุดประสงค์ของการเรียนรู้ก่อนจะลงมือทำกิจกรรม

สำหรับกิจกรรมตามใบงาน “ซังสารด้วย (เครื่องซัง) สองแขน” ครูอาจจะกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปี ดังนี้

- แก้ปัญหาเกี่ยวกับการซัง (ค2.2 ป.4/1)
- ใช้วิธีการที่หลากหลายแก้ปัญหา (ค6.1 ป.4/1)
- ใช้ความรู้ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์และเทคโนโลยี

ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม (ค6.1 ป.4/2)

- ใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร การสื่อความหมาย และการนำเสนอได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (ค6.1 ป.4/4)

ก่อนเริ่มทำกิจกรรม ถ้านักเรียนยังไม่เคยใช้เครื่องซังสองแขนมาก่อน ครูอาจจะแนะนำวิธีการใช้งาน เช่น ตรวจสอบเข็มของเครื่องซังให้ตรงก่อนการใช้งานทุกครั้ง และครูควรแนะนำให้นักเรียนตักสารอย่างระมัดระวัง อย่าให้หกหรือเลอะเสื้อผ้าและร่างกาย (ในที่นี้ใช้ต่างทับทิม แต่ครูอาจจะเปลี่ยนเป็นสารชนิดอื่นก็ได้ เช่น เกลือแกง น้ำตาลทราย แป้งทำอาหาร)

ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้

ครูควรจะให้ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้หรือเกณฑ์การให้คะแนน ทั้งนี้ เกณฑ์การให้คะแนนที่มีประสิทธิภาพนอกจากจะระดับคะแนนเชิงคุณภาพของผลงานหรือผลการปฏิบัติงานของนักเรียนแล้ว จะต้องให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ที่เป็นประโยชน์ในการ

พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้ด้วย (จุฑามาส สรุประเสริฐ, 2557) เช่น การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับใบงาน“ซังสารด้วย (เครื่องซัง) สองแขน” ในแต่ละขั้นตอน ครูและนักเรียนอาจจะกำหนดร่วมกันว่านักเรียนที่ได้คะแนนเต็ม คือ 2 คะแนน จะต้องตักสารใส่ถุงพลาสติกให้น้ำหนักรวมกันใกล้เคียงกับค่าที่กำหนด โดยมีค่าคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 1 กรัม ถ้าน้ำหนักที่ได้มีค่าคลาดเคลื่อนเกิน 1 กรัม แต่ไม่เกิน 2 กรัม จะได้ 1 คะแนน และถ้าน้ำหนักที่ได้มีค่าคลาดเคลื่อนเกิน 2 กรัม จะไม่ได้คะแนน

ตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนน “ซังสารด้วย (เครื่องซัง) สองแขน” ขั้นตอนที่ 1

- ตักสารใส่ถุงพลาสติกให้น้ำหนัก 20 กรัมได้ถูกต้อง (ตรวจโดยใช้เครื่องชั่งดิจิทัล)

สารและถุงพลาสติกมีน้ำหนักรวมกัน อยู่ในช่วง 19.0 – 21.0 กรัม	2 คะแนน
สารและถุงพลาสติกมีน้ำหนักรวมกัน อยู่ในช่วง 17.0 – 18.9 กรัม	1 คะแนน
สารและถุงพลาสติกมีน้ำหนักรวมกัน อยู่ในช่วง 21.1 – 23.0 กรัม	1 คะแนน
สารและถุงพลาสติกมีน้ำหนักรวมกัน น้อยกว่า 17.0 กรัม	0 คะแนน
สารและถุงพลาสติกมีน้ำหนักรวมกัน มากกว่า 23.0 กรัม	0 คะแนน

- ระบุวิธีการตัดสารและวิธีการชั่งสารให้มีน้ำหนัก 20 กรัม

ระบุวิธีการตัดสารและวิธีการชั่งสารได้ถูกต้อง และชัดเจน	2 คะแนน
ระบุวิธีการตัดสารและวิธีการชั่งสารได้ถูกต้อง แต่ไม่ชัดเจน	1 คะแนน
ระบุวิธีการตัดสารและวิธีการชั่งสารไม่ถูกต้อง หรือไม่ได้ระบุ	0 คะแนน

ทั้งนี้ ก่อนเริ่มลงมือทำกิจกรรม ครูควรจะให้นักเรียนแต่ละคนได้กำหนดเป้าหมาย (Goal setting) ในการเรียนรู้ของตนเอง โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนนข้างต้น

ให้ข้อมูลป้อนกลับและตั้งคำถาม

ในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรให้ข้อมูลป้อนกลับต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่องและตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดต่าง ๆ ในการประเมินและแสวงหาแนวทางการพัฒนาตนเอง เช่น กิจกรรม “ชั่งสารด้วย (เครื่องชั่ง) สองแขน” ในขั้นตอนที่ 2 ถึง 4 นักเรียนส่วนใหญ่จะไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ครูอาจจะตั้งคำถามว่านักเรียนจะนำวิธีการชั่งสารในขั้นตอนที่ 1 มาช่วยแก้ปัญหาในขั้นตอนที่ 2 ได้หรือไม่ อย่างไร (แนวคำตอบในขั้นตอนที่ 2 : ตักต่างหับทิมใส่ถุงพลาสติกอีกใบหนึ่งที่ไม่ได้ติดฉลาก ให้มีน้ำหนักเท่ากับตุ่ม 20 กรัม แล้วตักต่างหับทิมจากถุงพลาสติกใบนี้ใส่ถุงพลาสติกที่เขียนว่า 10 กรัม ให้ทั้งสองถุงมีปริมาณต่างหับทิมเท่า ๆ กัน จากนั้นนำถุงแต่ละใบไปวางบนถาดแต่ละด้านของเครื่องชั่ง ถ้าถุงไหนหนักกว่าก็ตักสารไปใส่ถุงอีกใบหนึ่งจนกว่าเข็มจะอยู่ตรงกลาง)

นอกจากนี้ ครูควรจะให้โอกาสนักเรียนได้ประเมินตนเองและปรับปรุงแก้ไขด้วย เช่น ในขั้นตอนที่ 1 ถ้านักเรียนระบุวิธีการตักสารและวิธีการชั่งสารไม่ถูกต้อง ซึ่งครูได้ตรวจสอบแล้วว่านักเรียนใช้วิธีการตักสารและวิธีการชั่งสารที่ถูกต้อง แต่ยังไม่สามารถเขียนหรืออธิบายวิธีการได้ ครูควรจะให้ให้นักเรียนได้ประเมินตนเองว่านักเรียนได้เขียนหรืออธิบายตรงกับวิธีการที่นักเรียนได้ปฏิบัติหรือไม่ แล้วควรจะแก้ไขอย่างไร และครูอาจจะเตรียมตัวอย่างคำตอบแบบต่าง ๆ ที่ได้คะแนน 0, 1 และ 2 คะแนน เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถใช้เปรียบเทียบและประเมินข้อบกพร่องของตนเองหรือของเพื่อนร่วมชั้นเรียน และนำไปปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองต่อไป

ตัวอย่างคำตอบ “ชั่งสารด้วย (เครื่องชั่ง) สองแขน” ขั้นตอนที่ 1

ลำดับที่	ตัวอย่างคำตอบ	คะแนนที่ได้
1	นำตม่น้ำหนัก 20 กรัม วางบนจานของเครื่องชั่งสองแขน แล้วนำช้อนตักสารตักต่างทับทิมลงในถุงที่เขียนว่า 20 กรัม ลงไปประมาณ 1 ช้อน แล้ววางบนจานอีกข้างหนึ่งสังเกตว่าน้ำหนักเท่ากันหรือไม่ หากสารมีน้ำหนักน้อยกว่า ให้ตักเพิ่มทีละช้อนจนกว่าจะเท่ากัน หากมากกว่าก็ตักสารออกทีละนิด หากเท่ากันแล้ว ตัวเข็มชี้น้ำหนักจะอยู่ที่ขีดตรงกลาง	2 คะแนน
2	นำตม่น้ำหนัก (20 กรัม) มาวางบนภาทด้านหนึ่งของเครื่องชั่ง แล้วตักสาร (ต่างทับทิม) ใส่ในถุงพลาสติกที่ติดฉลาก 20 กรัม วางถุงพลาสติกบนภาตอีกด้านหนึ่งของเครื่องชั่ง ถ้าเข็มอยู่ตรงกลางพอดี แสดงว่าถุงพลาสติกที่ใส่สารมีน้ำหนัก 20 กรัม	1 คะแนน

ลำดับที่	ตัวอย่างคำตอบ	คะแนนที่ได้
3	ใช้ช้อนตักสาร ตักต่างทับทิม ทีละ 1 – 2 ช้อน แล้วเอาตุ้มใส่เครื่องชั่งสองแขน ถ้าเข็มอยู่ตรงกลาง แสดงว่าชั่งได้ 20 กรัม	1 คะแนน
4	ใช้ช้อนตักสารต่างทับทิมเต็มช้อน 10 ครั้ง น้ำหนักของต่างทับทิมจะมีน้ำหนักประมาณ 20 กรัม นำไปวัดกับตุ้มหนัก 20 กรัม ถ้ามีน้ำหนักเท่ากัน เข็มจะอยู่ตรงกลาง	1 คะแนน

จากตัวอย่างคำตอบ จะเห็นว่าคำตอบลำดับที่ 1 ระบุวิธีการตักสารและวิธีการชั่งสารได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ส่วนคำตอบลำดับที่ 2 ถึง 4 ระบุวิธีการตักสารและวิธีการชั่งสารได้ถูกต้อง แต่ยังไม่ชัดเจน เนื่องจากไม่ได้ระบุว่าจะต้องทำอะไร ถ้าเข็มไม่ได้อยู่ตรงกลาง

ให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับการรู้จักของตนเอง

การคิดเกี่ยวกับการรู้จัก (Metacognition) หมายถึงความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความคิดของตนเอง ซึ่งเป็นเครื่องมือทางปัญญาที่สำคัญที่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในการเรียนรู้และการทำงานต่าง ๆ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558)

การประเมินขณะเรียนรู้ให้มีความสำคัญกับการคิดเกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง ครูควรจะให้นักเรียนได้ตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองเป็นประจำ โดยอาจจะให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2559; WNCB, 2006)

- จุดประสงค์ของการเรียนรู้ในเรื่องนี้คืออะไร
- ฉันรู้อะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้บ้าง
- วิธีการเรียนรู้แบบใดที่จะช่วยให้ฉันเรียนรู้ในเรื่องนี้ได้
- ฉันเข้าใจสาระสำคัญของเรื่องนี้หรือไม่
- เกณฑ์การประเมินผลในเรื่องนี้เป็นอย่างไร
- ฉันทำได้ตามเป้าหมายที่ฉันกำหนดไว้แล้วหรือยัง

นอกจากนี้ ครูควรจะได้ตรวจสอบด้วยว่านักเรียนมีการคิดเกี่ยวกับการรู้คิดของตนเองเป็นอย่างไร โดยอาจจะให้นักเรียนเขียนตอบ แล้วครูให้ข้อมูลป้อนกลับต่อนักเรียน

กิจกรรม “ซังสารด้วย (เครื่องซัง) สองแขน” ที่นำเสนอในบทความนี้เป็นเพียงกิจกรรมตัวอย่างสำหรับการประเมินขณะเรียนรู้ ครูอาจจะออกแบบกิจกรรมเพิ่มเติมและใช้แนวทางที่ได้นำเสนอในบทความนี้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ใบงาน

“ช่างสารด้วย (เครื่องช่าง) สองแขน”

1. สถานการณ์

นักเรียนต้องเตรียมสาร (ต่างหีบหุ้ม) ใส่ถุงพลาสติกโดยให้น้ำหนักตามที่กำหนด แต่เครื่องช่างสารเกิดขัดข้อง นักเรียนมีอุปกรณ์ที่สามารถใช้ทดแทนได้ คือ เครื่องช่างสองแขน และตม้น้ำหนัก

2. อุปกรณ์

• เครื่องช่างสองแขน	1	เครื่อง
• ตม้น้ำหนัก 20 กรัม	1	ตม้น้ำหนัก
• ซ้อนตักสาร	1	อัน
• ต่างหีบหุ้ม	1	กระปุก
• ถุงพลาสติก	10	ใบ

3. คำแนะนำ

ตรวจสอบเข็มของเครื่องช่างสองแขนให้ตรงก่อนลงมือทำกิจกรรม หากมีปัญหาให้ยกมือถามครู

4. คำชี้แจง

ให้นักเรียนตักสารใส่ถุงพลาสติก 4 ใบ ให้น้ำหนักตามที่เขียนไว้บนถุงแต่ละใบ (10 กรัม 15 กรัม 20 กรัม และ 30 กรัม) แล้วปิดปากถุงพลาสติกให้สนิท โดยให้นักเรียนดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1

- 1.1 ให้นักเรียนตักสารใส่ถุงพลาสติกให้น้ำหนัก 20 กรัม แล้วปิดปากถุงพลาสติกให้สนิท
- 1.2 จากข้อ 1.1 ให้ระบุวิธีการตักสารและวิธีการชั่งสารให้น้ำหนัก 20 กรัมอย่างถูกต้องและชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2

- 2.1 ให้นักเรียนตักสารใส่ถุงพลาสติกให้น้ำหนัก 10 กรัม แล้วปิดปากถุงพลาสติกให้สนิท
- 2.2 จากข้อ 2.1 ให้ระบุวิธีการตักสารและวิธีการชั่งสารให้น้ำหนัก 10 กรัมอย่างถูกต้องและชัดเจน

ขั้นตอนที่ 3

- 3.1 ให้นักเรียนตักสารใส่ถุงพลาสติกให้น้ำหนัก 30 กรัม แล้วปิดปากถุงพลาสติกให้สนิท
- 3.2 จากข้อ 3.1 ให้ระบุวิธีการตักสารและวิธีการชั่งสารให้น้ำหนัก 30 กรัมอย่างถูกต้องและชัดเจน

ขั้นตอนที่ 4

- 4.1 ให้นักเรียนตักสารใส่ถุงพลาสติกให้น้ำหนัก 15 กรัม แล้วปิดปากถุงพลาสติกให้สนิท
- 4.2 จากข้อ 4.1 ให้ระบุวิธีการตักสารและวิธีการชั่งสารให้น้ำหนัก 15 กรัมอย่างถูกต้องและชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาส สรุปราชภูรี. (2557). วิจารณ์เรื่อง How to create and use rubrics for formative assessment and grading. โดย Brookhart, S. M. **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย**. 27(2): 253-257.
- ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะ และประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. (2556, 12 พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 156 ง. หน้า 43-54.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2558). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2559). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดการประเมินและวิจัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- Earl, L. M. (2003). **Assessment as learning: using classroom assessment to maximize student learning**. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Gupta, K. (2016). Assessment as learning. **The Science Teacher**. 83(1): 43-47.
- Harmon, M., Smith, T. A., Martin, M. O., Kelly, D. L., Beaton, A. E., Mullis, I. V. S., Gonzalez E. J., and Orpwood, G. (1997). **Performance assessment in IEA's Third International Mathematics and Science Study (TIMSS)**. Chestnut Hill, MA: TIMSS International Study Center.

Western and Northern Canadian Protocol for Collaboration in Education (WNCP). (2006). **Rethinking classroom assessment with purpose in mind: assessment for learning, assessment as learning, assessment of learning.**

วิชาการ

เป็นวารสารที่จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ เกี่ยวกับ
หลักสูตร สื่อ การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์
ต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษาของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ข้อความใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการฉบับนี้
เป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้เขียน ซึ่งอาจไม่ตรง
กับความคิดเห็นของคณะที่ปรึกษา
และคณะบรรณาธิการวารสารวิชาการ

ขอเชิญชวน

ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
ร่วมส่งบทความวิชาการ ด้านการศึกษา มาลง
เผยแพร่ในวารสารวิชาการ ความยาวประมาณ
5 - 7 หน้ากระดาษ A4 ขนาดตัวอักษร 16 พอยต์
พร้อมภาพประกอบ (บรรณานุกรมอ้างอิง เฉพาะส่วน
ที่เกี่ยวข้องกับบทความเท่านั้น ไม่รับบทความย่อ
วิทยานิพนธ์หรือบทความวิจัย)

ส่งมาได้ที่

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาคาร สพฐ.3 ชั้น 3

กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

หรืออีเมล obec.journal@gmail.com

เจ้าของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายการุณ สกุลประดิษฐ์)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายบุญรักษ์ ยอดเพชร)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นางสุจิตรา พัฒนะภูมิ)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายณรงค์ แผ้วพลสง)

ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กองบรรณาธิการ

นางสุกัญญา งามบรรจง

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

นางสาวปริญญา ฤทธิ์เจริญ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่อและการเรียนรู้

นางสาวนภวรรณ ชังบุตรดา

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมวิทยบริการ

นางสาวราตรี ธรรมโชติ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

นางสาววรารัณ ศรีแสงฉาย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

2249 ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10310

โทรศัพท์ : 0 2538 3022, 0 2538 0414 โทรสาร : 0 2539 3215

เว็บไซต์ : www.suksapan.or.th

ภาพประกอบบางส่วนจาก : <http://www.freepik.com>

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วันที่ 23 มิถุนายน 2523

“การศึกษานั้น ไม่ว่าจะศึกษาเพื่อตนหรือจะให้แก่ผู้อื่น สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้
ตรงตามวัตถุประสงค์ จึงจะได้ผลเป็นคุณ เป็นประโยชน์ มิฉะนั้นจะต้องมีการผิดพลาด
เสียหายเกิดขึ้น ทำให้เสียเวลาและเสียประโยชน์ไปเปล่า ๆ วัตถุประสงค์ของ
การศึกษานั้นคืออะไร กล่าวโดยความคิดรวบยอด ก็คือการทำให้นุคคลมี
ปัจจัยหรือมีอุปกรณ์สำหรับชีวิตอย่างครบถ้วนเพียงพอทั้งในส่วนวิชาความรู้
ส่วนความคิดวินิจฉัย ส่วนจิตใจและคุณธรรมความประพฤติ ส่วนความขยันอดทน
และความสามารถในอันที่จะนำความรู้ความคิดไปใช้ปฏิบัติงานของตนเองให้ได้
จริง ๆ เพื่อสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยความสุขความเจริญมั่นคง และสร้างสรรค์
ประโยชน์ให้แก่สังคมและบ้านเมืองได้ตามควรแก่ฐานะด้วย”

ISSN : 1513-0096

